

241

0-28

1922

92

БЕРЕГИТЕ КНИГУ!

ОНА СЛУЖИТ НЕ ОДНОМУ, А МНОГИМ.

Возвращайте книгу в
срок, чтобы и другие
могли воспользоваться

==== ею. =====

1826

3489

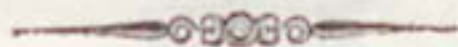
18/10/19

10/10/19

83

U. S. S. U. P. U. P. U.

U. S. S. U. P. U.

U

U. S. S. U. P. U.

U.S. DEPARTMENT OF THE INTERIOR
BUREAU OF LAND MANAGEMENT

U.S. DEPARTMENT OF THE INTERIOR
BUREAU OF LAND MANAGEMENT

1916 *mk*

241

0-28

Ո թ Ո Ն

Կ Ա Մ

Կ Ո Ր Ս Ո Ւ Ա Օ

Տ Ղ Ա Յ

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Տ Պ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ն

№ 21157

Վ Ե Ն Ե Տ Ի Կ

Ս Ո Ւ Ր Բ Ղ Ա Ձ Ա Ր

1853

9620-57
1277

287

5206

16 JUL 2013

41 + 8

0 0 4 0 0 9 0 0

8.0.8

ВЛАСТЬ СЛЕСА

11/19/13

5206

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

1881

Ո թ Ո Ն

ԿԱՄ

ԿՈՐՍՈՒՄ. Ծ ՏՂԱ. Զ

№ 4158.

ԳԼՈՒԽ Ա.

Միայն բարեպաշտոնքիւնն է մարդուս
նշրախոնքեան պատճառ :

ՎԱՆՈՒԲ գետին քովերը մեծ ան-
տառի մը մէջ առանձին տնակով կը
բնակէր թէոգորա անունով բարեպաշտ
որբեարի կին մը : Ասոր էրիկը ձկնորս
մըն էր , որ գեռ տարիքը շառած վախ-
ճանեցաւ . ուստի թէոգորային սրտին
մեծ կսկիծն ալ աս էր որ ապրելու բա-
ւական բան՝ ու կարողութիւն չունէր :
Բովանդակ յոյսը իր մէկ հատիկ սիրելի
զաւկին վրայ էր դրեր , որ վեց տարեկան

տղայ մին էր Աթոն անուանով : Աս որ
բւարի կինը որչափ որ աղքատցաւ , այն-
չափ ալ բարեպաշտութիւնն ու առաքի-
նութիւնը աւելցաւ . “ Ա՛օգտէ ինձի , կ'ը-
սէր , որ կարենամ խսին ամմէն օրուան
ապրուստս զտնալ , ու որդւոյս պահել
աս տնակը . ասկէ աւելի հարստութիւն
պէտքը չէ ինձի : Աթոնս երբոր մեծ-
նայ , հօրը արհեստը սորվուի , ան ատեն
առանց ինձի կարօտ ըլլալու իր զխուն
ճարը կը տեսնէ : Հարուստ ան մարդն
է՛ որ գիտէ իր փափաքներուն չափ դը-
նել ու քիչ բանով գոհ ըլլալ , ” :

Թէոդորան էրկանը մեռնելէն ետքը
ձուկ որսալը մերջացուց . ուստի ձուկ
բռնելու ցանցը , և ուրիշ ամմէն տեսակ
ձկնորսութեան գործիքները տանը չորս
դին . երեսի միայ ձգած էին . նաւակն
ալ գետէն դուրս քաշած ու անակին մէկ
կողմը կըթընցուցած կեցած էր : Ասոնք
տեսնողին սիրտը կտոր կտոր կ'ըլլար , ու
կ'իմացուէր թէ խեղճ տունը տակնուվրայ
եղեր է : Բայց Թէոդորան Աստուծոյ ա-
պաւինած , սկսաւ իր ձեռագործուր ապ-
րուստը ճարել . և որովհետեւ աղէկ ուռ-

կան շինել գիտէր, մէկ կողմանէ կը շինէր ու կը ծախէր ան տեղի ձկնորսանքուն : Տողոր օրը ասանկ աշխատելէն ետքը, շատ անգամ ինչուան կէս գիշերն ալ ճրագի լուսով կ'աշխատէր :

Աթոնն ալ օրէ օր տարիքը առնելով միշտ կը նայէր որ մօրը խօսքէն դուրս չելէ, ու անոր սիրտը չվշտացրնէ. և բարակամիտ տղայ ըլլալուն՝ շուտով իմացաւ իրենց միճակին խեղճութիւնը. ուստի իր կողմանէ կը ջանար որ միշտ մօրը օգնութիւն մը ընէ : Քանի որ կը տեսնէր իր մայրը տրտմութեան մէջ, մէկէն կը վազէր կ'իյնար գիրկը, իր սրտի հասակէն վեր կը նայէր որ մխիթարէ ուրախացրնէ զինքը :

Օր մը թէոդորան երբոր պատուհանին գիմացը նստեր կ'աշխատէր, տեսաւ որ մէկը դէպ իր տնակը կու գայ. նայեցաւ տեսաւ որ եկողը իր եղբայրն է. անիկայ ներս մտածին պէս, « Ա՛ն թէոդորա, ըսաւ, ահա քեզի ձուկ մը բերի որ այսօրուան կերակուրդ ըլլայ. ի՞նչպէս ես, աղէկ ես. տղադ ի՞նչպէս է, » :

Թէոդորան մէկէն ոտք ելաւ, թողուց

ձեռքէն ուռկանը , առաւ եղբորը բերած
ձուկը , ու սիրտը եղաւ , սկսաւ լալով ը-
սել եղբորը . “ Ի՞նչ խեղճութիւն է քա-
շածս . էրկանս մահուանէն ետքը աս
տունը ասանկ մեծ ձկան երես տեսած
չունէր :

— Մայրիկ , կ'աղաչեմ , մի լար այդչափ ,
ըսաւ Աթոն . ես խօսք կու տամ քեզի ,
որ երբոր մեծնամ նէ , այդպիսի ձկներ
այնչափ պիտի բռնեմ որ դուն ալ զար-
մանաս , ու իմանաս թէ ես քեզ որչափ
կը սիրեմ , : Մայրը աչուրները սրբեց , ու
զուարթութեամբ մը ըսաւ տղուն . “ Ար յու-
սամ , որդեակ իմ , որ խօսքիդ վրայ կը
կենաս Աստուծով , և ծերութեանս ատե-
նը զիս կ'ուրախացընես . դու ես իմ մէկ
հատիկ սրտիս մխիթարութիւնը . անհ ,
թէ որ հօրդ պէս բարեպաշտ առաքինի
ըլլաս , անատեն ինձի պէս երջանիկ մայր
պիտի չըլլայ աշխրդբիս վրայ , : Աթոն ալ
նորէն խօսք տուաւ :

Աշնան ատենները որ մը առաւօտանց
կանուխ եղաւ խեղճ կնիկը՝ սկսաւ աշխա-
տիլ հիւսել մէկ ուռկան մը որ ան օրը
կ'ուզէր լմնցընել , և հետեւեալ օրը ծա-

խել ձկնորսի մը որ ուռկանի կարօտ էր :
Ո՞րո՞նք ալ մօրը հետ ելաւ նախաձաշիկը
ըրաւ , առաւ սղտի կողովը , քաշեց գլու-
խը գնաց իրենց քովի անտառը որ կաղա-
մախի ստուղ (բալամուտ) ժողլէ . վասն
զի մայրը ան ստուղներէն ձէ՛ծ կը հանէր
ձմեռուան իրիկունները վառելու համար :
Ո՞րո՞նի սիրտը անպատմելի ուրախութեամբ
կը լեցուէր , երբոր իր սղտի կողովը լեցուն
տուն կը դառնար . և ան օրը քանի մը
անդամ գնաց ու եկաւ :

Ահօրուան մօտ տղան անօ՛թեցաւ , մայրն
ալ կանչեց զինքը կերակուր ուտելու . զլուխ
զլխի տուած նստան մէկտեղ կանանչ խո-
տինն վրայ ծառի մը տակ , ախորժանօք սկը-
սան ուտել իրենց հայն ու կա՛ծը :

Արբօր աղքատ սեղանին լմնցաւ , (ձէ՛ռ
դորա դարձաւ ըսաւ իր զակկին . “ Ար-
դեակ , դուն այսօր ինչուան կէսօր շատ
անդամ երժարով գալովդ յոգնաս ես .
ուտաի քիչ մը գլուխդ վար դիր քնացիր
աս կաղամախի ծառին տակը կակուղ խո-
տինն վրայ . ժամէ մը ետքը ես կու գամ
քեզի ձայն կու տամ . մնաս բարով , անուշ
ըլլայ քունդ . ” ըսաւ ու ելաւ գնաց բանը :

Արկու իրեք անգամ նորէն եկաւ նայեցաւ՝
ու դարձաւ տեղը սկսաւ աշխատիլ :

Աթոն գլուխը թեին վրայ դրած , կո-
ղովն ալ մէկ քովը անուշ անուշ կը քնա-
նար : Տարակ քամին քանի որ կը փչէր՝
աղուոր ոսկեգոյն գեղին մագերուն խոսւո-
ւյիքները կը շարժէին , ու անմեղ աղանին
կարծես թէ կը ծիծաղէր . իր հրեշտակային
գէմքին վրայ վարդի պէս կը փայլէր անմե-
ղութիւնը :

Թէոդորա երանի կու տար իրեն , տես-
նելով իր զաւկին անմեղութիւնները . ալ
չի դիմացաւ , սիրտը եղաւ , ծունկ չոքե-
ցաւ , շնորհակալ եղաւ Աստուծոյ հաճա-
րօտ կերպով մը , ինչպէս որ սուխորութիւն
ունէր ընելու ամէն իրիկուն անկողին մըտ-
նելէն առաջ . ու սկսաւ առաջ տանել իր
բանը : Միակերպ արտորնօք բանելէն վեր-
ջը , իրիկուն չեղած գործքը լմնացուց , ու
զնայ որ արթնցրնէ Աթոնը . բայց տը-
ղան չիկար : “ Խեղճ տղայ , ըսաւ մտքէն
Թէոդորան . կարելի է թէ ինքնիրմէն
արթնցեր է , ու արգելք չըլլամ մօրս ըսե-
լով գացեր է նորէն անտաօր կաղամախի
պտուղ ժողմելու . ահա կողովն ալ հոս չէ .

անտարակոյս այսպէս է ,, : Խեղճ մայրը
չէր գիտեր թէ գլխուն ինչ ձիւն եկեր էր :

Աւտի առանց աւելի հոգ ընելու իր
զաւկին ինչ ըլլալուն վրայ՝ դարձաւ տունը
առաւ ուռկանը , տարածեց տանը պատին
վրայ , ու ինչ որ վրան պակաս մնացած
տեսաւ նէ շտկրտեց , ետքը ժողկեց պլեց ,
միտքը դրաւ որ վաղը տանի տայ ձկնոր
սին : Բայց Աթոնը չերեցաւ :

Իրիկուն եղաւ , մութը կոխեց , եկող
գացող չիկայ . ան ատեն խեղճ որբեա
րին մտմտութք առաւ : Աչաւ կղպեց տա
նը դուռը , դրաւ քանալիքը անանկ տեղ մը
որ տղան գիտէր , ու գնաց փնտռելու ան
տառին մէջ : Տեղ չմնաց որ չնայի . քանի
անգամ կեցաւ կանչեց տղան իր անունո
վը , բայց պատասխան տուող չիկար :

Ան ատեն տարակոյսը պատեց զինքը .
սկսաւ ինքն իրեն մտածել ու ըսել . “ Զըլ
լայ թէ դժբաղդութիւն մը հանդիպած ըլ
լայ տղուս . չըլլայ թէ գետին եղերքը գա
ցած ըլլայ խաղալու , որ ես իրեն այնչափ
սաստիկ արգիլեր եմ . ա՛հ , ինչ պիտի ը
նեմ թէ որ մէջը ինկած խղիւղած ըլլայ
նէ ,, : Բանի գնաց սրտին գողը աւելցաւ ,

վազեց գնաց գետին քովը , որ կարելի է
թէ ձկնորսի մը քով գտնէ զինքը . բայց ոչ
ձկնորս տեսաւ , ոչ տղայ , և ոչ մէկ նշան
մը : Ան ատեն բողբոլիկն խռոված , գնաց
գլխացի գեղը լալով ողբալով . ամէնքը
գլուխը ժողկեցան , սկսան ցաւակոյիլ . մա-
նաւանդ թէ ոգորային եղբայրը շատ տրը-
տակեցաւ ան սքանչելի տղուն կորսուելուն
վրայ : Մէկուն մէկալին հարցուեցաւ՝ ար-
գեօք տեսնող եղբւ թէ չէ , բայց ոչ տ'ա-
նող կար , ոչ գլխացող : Ան կտրիճ մարդի-
կը շուտ մը ցրուեցան դաշտերուն անտառ-
ներուն մէջ և գետին քովերը որ գտնեն ,
բայց բոլոր աշխատանքնին սրբապ ելաւ ,
տեղ մը չգտուեցաւ :

Արբոր մութը կոխեց , խեղճ ողորմելի
թէ ոգորան լալով ողբալով ելաւ տուն
դարձաւ :

“ Մի բողբոլիկն յուսահատիր , բաւ-
իրեն ծեր ձկնորսին մէկը . դեռ յոյս կայ
տղուդ գտուելուն : Այս չեմ կարծեր թէ գե-
տը ինկած ըլլայ , ինչու որ բաւական խելք
ունէր տղադ , ու գլխէր թէ գետին քովե-
րը խաղալը փորձանք մը կրնայ բերիլ ի-
րեն գլխուն , թէ որ ինկած ալ ըլլայ նէ ,

շուտով կ'խնայուի, վասն զի ջուրը կը տանի
զինքը հոն վարը ծանծաղը կը ձգէ, ինչ
պէս շատ անգամ հանդիպիր է, :

Աս խօսքերը Թէոփորային սիրտը չը
մխիթարելէն ետքը ցաւերն ալ աւելցուցին :
Ուստի սիրտը կ'օտրած շուրհակալ եղաւ
ձկնորսներուն ու տուն դարձաւ :

Անկարելի եղաւ իրեն ան դիչերը աչուը
ները գոցել քիչ մը հանդիչ . անոր համար
բոլոր լացով ու տրտմութեամբ անցուց :
Առաւօտը լուսցածին պէս մէկէն ելաւ գնաց
նորէն աղան փնտռելու գետին քովերը . կը
փափաքէր որ գոնէ իր որդւոյն մեռած մար
մինը գտնէ ջրին մէջ, վասն զի Գաբը դրեր
էր որ անտարակոյս խղղուած պիտի ըլլայ .
բայց խեղճ որբեարին աս գտն մխիթա
րութենէն ալ զրկուեցաւ : Անկէ վերջը օ
րերով նորէն կ'երթար կը քալէր ան գետին
քովերը իր կորսնցուցած զաւակը փնտռել
ու : Շատ անգամ ձկնորսները վեր վար
երթալու ատեն կը տեսնային խեղճ կիներ որ
աչուրները արցունքով լեցուած կը ստը
տէր, և սրտերնին շարժելով կը քաջալե
րէին ու յոյս կու տային իրեն :

Վերջապէս տեսնելով որ բոլոր իր ըրած

աշխատանքը օգուտ մը չունի, ան դժբաղդ մայրը ալ չփնտուեց իր մէկ հատիկ սիրելի որդւոյն մարմինը : Իր եղբայրը ան նեղութեան ատենը ձեռքէ չլծողուց զինքը, շատ անգամ կ'երթար կու գար զինքը կը մխիթարէր : Թէ որ ան մինակ մնացած ատենը սրտին ցաւը աս կերպով միայն քիչ մը կը փարատէր, և կ'ըսէր. « Արկանս ատենէ գուրս մեռնիլը իմ գլխուս կայծակ մը եղաւ. մէկ որդի մը ունէի որ բոլոր յոյս անոր վրայ էր, թէ որ մը զիս պիտի մխիթարէ, ան ալ ասանկ ցաւալի կերպով ձեռքէս եղաւ : Թէ որ իմ յոյսս Աստուած, և մխիթարանքս իրեն սուրբ կամքը չըլար, ես ինչուան հիմա ուրիշ յուսահատութեան մէջ ընկած էի : Բայց իմ տէրս Աստուած է. մենք Աստուծոյ հրամանին գէժ չինք կրնար կենալ », :

Արբոր իր գրացի կնիկները կու գային զինքը տեսնելու ու մխիթարելու, ինքը յանցանքը իր վրան առնելով կ'ըսէր, թէ ինչպէս որ պէտք էր նէ աղէկ հոգ չտարի իմ զաւկիս վրայ. « Դուք որ զաւկի տէր էք, կ'ըսէր իրենց, աղէկ աչք ունեցէք վրանին, ու մինակ մի թողուք, վասն զի

չիկարծած ատեննիդ գլուխնին փորձանք մը կու գայ , :

Թէողորան որ էրկանը մահուանը վրայ արդէն քիչ մը հիւանդ էր , հիմա աս երկրորդ ցաւալի դիպուածով բոլորովին հիւանդացաւ :

Այն անգամ որ երեսը դեղնած ու տրկարացած սուգի զգեստով ժամ կ'երթար , գեղի կնիկները կ'ըսէին իրարու , թէ “ Ատ խեղճ կինը այսպիսի ցաւով շատ չդիմանար կը մեռնի , անտարակոյս եղիք որ անիկայ աս ձմեռս չհաներ , ” :

Շատ անգամ ան գեղին աւագերէցը գնաց զինքը մխիթարելու : Աս մարդը թէպէտև խոր ծերութիւն հասեր էր , բայց բոլոր ժողովուրդը իր զաւկրներուն պէս կը սիրէր , և հօր պէս կը գթար խեղճերուն վրայ , ու աղքատները ձեռքէն եկածին չափ առատ ողորմութեամբ կը հոգար : Օր մը ժամուն մէջ տեսաւ որ Թէողորան երեսին դոյնը նետած , գլուխը կախած , աղօթագիրքը ձեռքը , ծունկ չոքած կու լար . սիրտը չդիմացաւ , ժամկոչին ձեռքովը իմաց ըրաւ իրեն՝ որ սլատարագը լմննալէն վերջը իր խուցը գայ . ելաւ գնաց : Ան միջոցին ա-

ւագերէցը աթոռին վրայ նստեր հարկաւոր
բան մը կը գրէր . իր առաքինական կերպա-
րանքը ու ճերմակ մազերը նայողին պատ-
կատանք մը կը բերէին և սրբութիւնը յայտ-
նի վրան կ'երևնար :

Թէոդորային ներս մտնելը տեսածին
պէս , մէկէն ոտք ելաւ , հրամցուց որ նրա-
տի , և խնդրեց որ քիչ մը համբերէ ինչուան
ձեռքի բանը գրէ լմնացնէ : Իրեն գրելու
ատենը Թէոդորան պատին վրայ կախած
պատկերք մը տեսաւ գեղեցիկ ոսկեզօծ շք-
ջանակի մէջ . ան քաշուածքին քանի որ կը
նայէր այնչափ սիրտը կ'ելար , և արցունք-
ները կը թափէին : Քահանան երբոր բանը
լմնացուց՝ դարձաւ ըսաւ Թէոդորային .
« Աարծեմ թէ ատ պզտի պատկերքին կը
հանիս . ի՞նչպէս , շատ ախորժեցանք թէ չէ :

— Հրամներ ես , հայր սուրբ , շատ ախոր-
ժեցայ , ըսաւ Թէոդորան . աւելի անոր
համար որ կարծես թէ իմ քաշած ցաւե-
րուս օրինակն է :

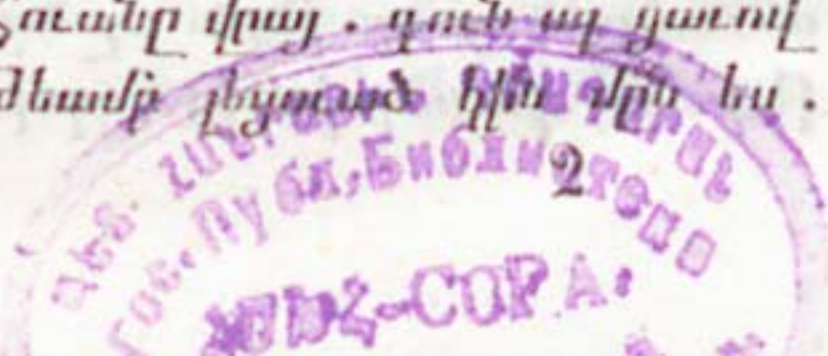
— Ի՞նչ բանի վրայ է , գիտես թէ չէ :

— Ի՞նչ ըսել է . սուրբ Աստուածածի-
նը խաչին տակը նստած կու ըայ իր մէկ
հատիկ զաւակը որ Հրեայք մեռուցին :

Շիտակը ըսեմ, ես կենացս մէջ ասանկ
ազուոր սլաակերք տեսած չէի:

— Աս բանը, սիրելի դուստր, պէտք է
քեզի մեծ մխիթարանք ըլլայ: Յիսուսի
մայրը քեզի մեծ օրինակ է, թէ սաստիկ
տրտմութեան, և թէ Աստուծոյ կամայք
կատարեալ համակերպութեան: Ապէ՛ ինչ
պէս աչուքները արցունքով լեցուած ցաւա-
ղին կերպով երկինք կը նայի. անով կ'իմա-
նաս թէ ինչ սոսկալի տրտմութեան մէջ է
սիրտը իր մէկ հատիկ սիրելի որդւոյն կորըս-
տեանը վրայ: Ապէ՛ ինչ կերպով ձեռուք-
ները կուրծքին վրայ դրած է. կեցուածքը
ինչ պարկեշտ. իր սուրբ երեսին վրայ ինչ
սքանչելի անմեղութիւն ու խոնարհութիւն:
Վիսուն վրայի լուսեղէն սրակն ալ իր սի-
րով ու համբերութեամբ քաշած նեղութիւն
ներուն համար տրուած է իրեն. որ հիմա
Քրիստոսի հետ մէկտեղ երկինքը կ'ուրա-
խանայ: Բու հիմակուան վիճակդ, սիրելի
զաւակս, շատ նմանութիւն ունի Աստուա-
ծածնայ քաշած նեղութիւններուն: Իսկ
ալ հիմա կու ըսս կը ցաւիս քու էրկանքդ և
որդւոյդ մահուանը վրայ. դուն ալ ցաւով
ու տրտմութեամբ լեցուած կ'իմասիրես ես.

3629

բայց իրեն համբերութիւնը տեսնելով, պէտք է մխիթարուիս ու սիրտ առնես : Թէ որ դուն ալ իրեն պէս վշտացեր ես, իրեն պէս ալ բոլոր սրտանց ապաւինէ : Ատուծոյ կամայր, իրեն պէս երկինք նայէ, ու սրտանց պաղատէ իրեն խոնարհ ու ջառագին սրտով, որ քեզի ուժ տայ իրեն սիրոյն համար քաշած վիշտերուդ համբերելու : Շատ անգամ կը զարմանանք մենք ան մարդիկներուն վրայ որ աշխրդքիս նեղութիւններուն առանց վրդովելու համբերեցին . բայց աս բանիս էն կատարեալ օրինակը սուրբ Աստուածածինն է՝ որ խաչին տալը սքանչելի համբերութեամբ կեցեր կը տեսնէր իր սիրելի որդին չարագործի պէս մեռնելու դատապարտուած :

“ Աղէկ գիտէր թէ իր որդին Աստուած էր . գիտէր թէ մարդկանց միայն բարիք ըրեր է, և ան ապերախտները իրենց նախանձէն միայն դատապարտեր էին զինքը, բայց ինքը ամենևին չզանգատեցաւ : Յիսուս մեռնելու ատենը իր թշնամեացը ըրածն էր թողութիւն աւելելու հասկըցուց Աստուածածնայ որ ինքն ալ նոյնպէս ընէ : Արեմն, դուստր իմ Թէոդորա, նայէ որ

դուն ալ առ ճամբան բռնեա , ու սուրբ հա-
ւատքին սորիեցուցածին հետեւելով սիրտդ
ամբացու . հաստատ միտքդ դիր , թէ Աս-
տուած ինչ բան որ խրկեց քեզի՝ քու աղէ-
կութեանդ համար խրկեց : Աշխարհիս վրայ
առանց Աստուծոյ կամացը տեղե մին ալ
չչարժիր . իր ձեռքն է շարէն բարիք հա-
նել , ու մեզի մաստակար երեցած բաները
օգտակար ընել : Չէ սիրելի , չէ , չըլլայ
թէ յուսահատիս ցաւէդ , միշտ մտածէ քու
յաւիտենական վախճանդ : Ի՞նչ բան է
աս ողորմելի աշխարհիս վրայի քիչ մը ա-
տենուան քաշած նեղութիւննիս ան ուրա-
խութիւններուն դիմացը , որ ետքը երկինքը
պիտի վայելենք օր մը : Մարդուս առաքի-
նութիւնը նեղութեան մէջ կ'երեւնայ , կ'ըսէ
սուրբ Առաքեալը : 'Այլ Աստուածածնայ
վրայ . բոլոր իր կեանքը ցաւով ու նեղու-
թեամբ անցուցեր է : Իր միածին որդին
ծնածին պէս պէտք եղաւ որ օտար երկիր
փախչի՝ Հերովդէսին ձեռքէն իր զաւակը
խաղտելու համար : Արբոր Հրէաստան
դարձաւ՝ իր զաւակը մեծցրնելու հետ էր
ինչուան երեսուն տարի : Այնչափ ատեն
քաշուած կենալէն ետքը՝ մեր փրկիչը քա-

բողութիւն ընելու երածին պէս՝ նախանձէն
ու բամբասանքէն զատ ուրիշ փոխարէն
չունեցաւ այնչափ բարիքներուն տեղը, և
վերջը վերջը՝ իր սուրբ կեանքը խաչին վրայ
լմնեցուց : Իրաւ է, մեծ ուրախութիւն ու
նեցաւ սուրբ Նստուածածինը՝ երբոր իր
միածինը յարութիւն առած տեսաւ . բայց
Յիսուս շուտով գնաց երկինք, և թողուց
մայրը աշխրաբխ վրայ սուրբ Յովհաննէս
աւետարանչին յանձնելով : Ար տեսնան որ
Յիսուս ալ չարչարանքով մտաւ արքայու-
թիւն . նոյնպէս Նստուածածինն ալ անոր
հետեւելով, ետքը ինքն ալ խմեց ան նեղու-
թեան լեղի բաժակը :

« Նամակ ալ ուրիշ բոլոր սուրբերը որ
արիութեամբ պատերազմեցան, արքայու-
թիւն հասնելու համար նեղութեան ճամբէն
զատ ուրիշ ճամբայ չգտան : Աւստի պէտք
է դուն ալ քու նեղութիւններուդ սիրով
համբերես, որ Նստուծոյ առջև վարձք ու-
նենաս », :

Բարեպաշտ թէոզորան ամենայն սիրով
ու խոնարհութեամբ մտիկ ըրաւ իր քահա-
նային խրատը : Աչքը միակերպ պատկեր-
քին վրայ էր, և կարծես թէ բոլոր լսած-

ները տեսածուիք կը հաստատէր . և քանի որ Մատուածածնայ քաշածները աւելի մտածեց նէ՛ իր սրտին ցաւերն ալ այնչափ հանդարտեցան :

“ Հրամար ես , հայր սուրբ , ըսաւ , հիմա կ'իմանամ թէ՛ պէտքը չէ այսչափ ցաւիմ . աս կերպով ես իմ ցաւերս փոխանակ պակսեցրնեղու կ'աւելցրնեմ փուճ տեղը : Ասկէ վերջը ես զիս Մատուծոյ կամայր կը յանձնեմ , ինչպէս որ սուրբ Մատուածածին ըրաւ : Իմ սրտիս մխիթարանքը աղօթքը պիտի ըլլայ . վասն զի կ'իմանամ թէ՛ Մատուած միայն կրնայ ինձի ուժ տալ ամմէն նեղութեան սիրով համբերելու : Ասկէ վերջը ամմէն որ բոլոր սրտանց պիտի ըսեմ Քրիստոսի հետ մէյտեղ ան խօսքը որ ըսաւ իր երկնաւոր Հօրը ձիթենեաց լեռը . “ Զէ թէ՛ իմ կամքս ըլլայ , հասցա քու կամքդ , ” :

— Հատ ուրախ եմ , սիրելի թէ՛ողորս , քու առաջադրութեանդ վրայ , ըսաւ աւագերէցը . առ տար աս պղտի պատկերքը , տանդ մէջ տեղ մը կախէ : Քանի որ վրան նայիս , միտքդ զայ ատ առաջադրութիւնը որ հիմա ըրիր : Աս պատկերքս քեզի թէ՛ յիշելիք և թէ՛ խրատ ըլլայ : Մարդս

իր յոյսը միայն Աստուծոյ վրայ պիտի դնէ ,
չէ՛ նէ՛ մարդիկ այնչափ կարողութիւն չու-
նին որ մեր մեծամեծ ցաւերը անցընեն .
միայն երկինքը կրնան անոնք մոռցուիլ , :

Աս հոգեշահ խօսակցութիւնը մեծ մխի-
թարանք եղաւ խեղճ որբեւորիին ցաւած
սրտին . ուրախութեամբ տունը դարձաւ ,
և համբերութեամբ սկսաւ քաշել իր նեղու-
թիւնները : Բայց քանի որ կը տեսնար ան
ժառը՝ որուն տակը իր մէկ հատիկ սիրելի
Աթոնը վերջի անգամը քնայեր էր , բոլոր
մարմինը փուշ փուշ կ'ըլլար ցաւէն : Ան ա-
տենը բան մը մտածեց որ իր սրտին քիչ մը
մխիթարանք ըլլայ : Աստուածածնայ սլատ-
կերը առաւ կախեց կաղամախին վրայ , որ
ան ժառը տեսնելու ատենը շատ չտրտալի :
“ Աւրիշ մայրերը , կ'ըսէ՛ր ինքնիրեն , իրենց
մեռած զաւկրներուն վրայ գերեզմանի քա-
րեր կը ձգեն . ես իմ Աթոնիս գերեզմանը
առ ծառս պիտի սեպիմ եղեր . Աստուա-
ծածնայ սլատկերքը ինձի սորվեցընէ , թէ
Աստուծոյ համար ինչպէս սիրով համբե-
րելելու է : Ինչպէս որ ինքը մինակ կրնայ
հասկընալ իմ ցաւերուս մեծութիւնը , ա-
սանկ ալ ինքը միայն կրնայ զիս մխիթարիլ , :

Քանի մը օրէն ետքը նորէն տեսնուե-
ցաւ առաքինի աւագերէցին հետ, ու զուր-
ցեց սրատկերքին բանը. ան ալ իրեն բանե-
ցուցած խելքը գովեց: Ան միջոցը աւագե-
րէցը դիմացի կիրակին տալու քարոզը սեր-
տելու հետ ըլլալով, «Վարդամ, ըսաւ, քե-
զի աւետարանին ան խօսքերը որ կիրակի
օրը պիտի մեկնեմ».

«Յիսուս տեսնելով ժողովրդեան բազ-
մութիւնը, լեռը ելաւ. ու երբոր նըս-
տաւ, մօտեցան քուլը իր աշկերտները. ան
ատեն ինքն ալ սկսաւ խրատել զիրենք ու
ըսել.

«Նքանի՛ հոգւով աղքատներուն, վասն
զի արքայութիւնը իրենց է:

«Նքանի՛ հեղերուն, վասն զի աշխարհք
անոնք կը ժառանգեն:

«Նքանի՛ անոնց որ սուգի մէջ են, վասն
զի անոնք պիտի մխիթարուին:

«Նքանի՛ անոնց որ անօթի ու ծարաւի
են արդարութեան համար, վասն զի անոնք
պիտի կշտանան:

«Նքանի՛ ողորմածներուն, վասն զի ա-
նոնք ողորմութիւն պիտի գտնեն:

«Նքանի՛ անոնց որ սրտերնին մաքուր

է, վասն զի անոնք զՄատուած պիտի տեսնեն :

“ Արանի՛ խաղաղարարներուն , վասն զի անոնք Մատուծոյ օրդիք պիտի ըսուին :

“ Արանի՛ անոնց որ արդարութեան համար հաշտանք կը քաշեն , վասն զի արքայութիւնը անոնցն է :

“ Արանի՛ ձեզի , երբոր նախատեսն ու հաշտեն զձեզ , ու ամէն շարիք փուճ տեղը խօսին ձեր վրայ իմ անուանա համար . ցնծացէք ու ուրախ կեցէք , վասն զի վարձքերնիդ շատ է երկինքը , , :

“ Ասեցիք Քրիստոսի ըսած խօսքերը . քրիստոնէին նշանը համբերելն է . ամէն որ մէյմէկ առի՛թ ունինք բան մը քաշելու , թէ որ ուղենանք վարձք վաստակիլ : Աստի սրտերնիս աշխարքէ հեռացնելու համար , սիրով համբերենք մեր ունեցած նեղութիւններուն , , :

Շնորհակալ եղաւ Թէոդորան քահանային զուրցածներուն , ու դարձաւ տուն :

Անկէ վերջը Թէոդորան քանի որ կազմախօսի ծառին վրայի պատկերքին կը նայէր , սիրար մխիթարութեամբ կը լեցուէր : Շատ անգամ կ'երթար աղօթքը ան պատ-

կերթին դիմացը կ'ընէր . և ան ծառը իրեն
ժամի պէս տեղ մը եղաւ , որ նեղութիւն մը
խմանալուն պէս հոն կը վազէր մխիթարուե-
լու համար : Բոլոր սրտանց ինքզինքը Մս-
տուծոյ կամացը յանձնեց , որ իր որդին այս-
պիսի յանկարծական ու ցաւալի կերպով
առաւ ձեռքէն : Շուտ շուտ խոստովանին
ու հաղորդուիլը իր սրտին խոցերուն մէջմէկ
զօրաւոր դեղեր եղան : Օր օրուան վրայ ա-
նանկ աւելցաւ իր հոգեւոր գանձը , որ մար-
մնաւոր բարիքներէն զրկուիլը աչքին դիմա-
ցը բան չէր երևնար : Իր նեղութեան ա-
տենները շատ անգամ կ'ըսէր ինքնիրեն .
“ Ա՛հ թէ սրչափ երջանիկ է մարդ , երբոր
բոլոր սրտով Մստուծոյ կ'ապաւինի : Աբբոր
մէկ հոգի մը կը յաճին շափ կը սիրէ զանի-
կայ՝ որ միայն արժանի է մեր սիրուն , ինչ
գարշկի բան կ'երևնան անոր աչքին առջևը
աշխարհիս սրիշ բաները , , :

ԳԼՈՒԽ Բ

Աստուած իր ծառաները ձեռքի
ցրոջուք :

Այս ատենն որ թէոքորային աչքէն ար-
ցունքը շէր սլակսեր իր զաւկին կորսուե-
լուն փրայ, Աթոնը ողջ առողջ և ամմէն
յաջողութեամբ հարիւրաւոր մղոն տեղ
քաշելով հասեր էր ինչպէս Ա նննա Վեմ-
յեստանի մայրաքաղաքը, և իջեր էր փա-
ռաւոր տուն մը որ կարծես թէ թագա-
ւորի սպալատ էր : Հոն իր սլատաւած խեղճ
ըստերուն տեղը ազնիւ զգեստներ հագած՝
հարուստ մարդու զաւկի մը պէս, ազնուա-
կան տղու կրթութիւն առնելու ետեւէ էր :
Այս աս փոփոխութիւնը եղաւ աս կերպով :

Աթոն քիչ մը ատեն կաղամախի ծառին
տակը քնանալէն ետքը արթննցաւ, առաւ
իր կողովը, և մօրս արգելք չըլլամ ըսելով,
եղաւ գնաց անտառը կաղամախի ծառին

պտուղը ժողովելու : Քիչ մը բան ժողովելէն
ետքը կողովը լեցրնել ուզելով երբոր ասդին
անդին կը սլաղաւոր , առանց խմանալու
ճամբան կորսընցուց . ուստի փոխանակ ետ
դառնալու , սկսաւ աւելի առաջ երթալ :
Եւ ինչ մը ատեն ասանկ քայլելէն վերջը՝ հա-
սաւ Ղանուբ գետին եղերքը որ անտառին
մէկալ ծայրն էր : Տեսաւ որ խել մը մար-
դիկ կեցեր կը սպասեն նաւու մը որ ճամ-
բորդները պիտի տանէր : Ասանց մէջ տը-
ղաք ալ կային , որոնք խաղալով աւա-
ղին մէջ գոյնգոյն քարեր կը փնտռէին ,
ու գտնալնուն պէս կը տանէին ուրախու-
թեամբ իրենց ծնողացը կը ցուցընէին : Ա-
թոն աս սղտի տղաքը տեսնելուն պէս զար-
մացաւ մնաց . անոնք զինքը իրենց քովը
կանչեցին , վրան թափեցան ու սկսան աս-
դիէն անդիէն բաներ հարցընել , ու նայիլ
թէ ինչ կայ կողովին մէջը :

Աթոն թող տուաւ որ նային : Անոնց
մէջէն Վարիամ անունով աղջիկ մը՝ Աթո-
նին տարեկից՝ մէկէն վազեց մօրը , “Նայէ
մայրիկ , ըսաւ , նայէ ինչ աղւոր պտուղներ
կան աս տղուն ձեռքը . կարծեմ թէ շա-
ղանակ է :

— Չէ, ըսաւ Աթոն, ասիկայ շագա-
նակ չէ, կաղանխի ծառին խողակն է.
բայց աս ալ կրնայ ուտուիլ. կ'ուզէ՞ք ու-
տիլ :

— Հա, հա, ըսին ամենքը մէկ բե-
րան, տուր մեզի ,, :

Աթոնն ալ առատութեամբ բաժնեց ամ-
մէնուն : Չէր կարծեր թէ ինքը անանկ
բան մը ունենայ որ ուրիշները փափաքին
անոր. ինչ և իցէ, ասոր անոր տալով՝ կո-
ղովը պարպուեցաւ. և Աթոն կ'ուրախանար
որ կտոր մը վայրի պտղով կրցաւ այնչափ
տղաք ուրախացնել. մէկ կողմանէ ալ չէր
կշտանար մէկուն մէկալին հազուստը դի-
տելէն : Ընոնք ալ շուտով հետը բարեկա-
մացան, ու տղան կողովը պարսպ ետ չը-
դարձրնելու համար, լեցուցին մէջը խնձոր,
տանձ, ընկոյզ ու սալոր :

Աթոն ինչուան ան օրը ձկնորսի նաւակ-
ներէն զատ ուրիշ նաւակ տեսած չէր. ա-
նոր համար ան ճամբորդներուն նաւը իրեն
մեծ բան երևցաւ, ու սկսաւ հետաքրքրու-
թեամբ նայիլ : Տեսաւ որ աս շարժուն
տունը իրեն մօրը անակէն շատ մեծ էր :
Տղաքը ձեռքէն բռնեցին տարին զինքը նա-

ւր: Մարիամ իրեն ծնողացը փարձած խու-
ցը տարաւ Ոթոնը. « Ա՛հ, լաաւ Ոթոն
զարմանալով մը, ես կարծէի թէ աւագե-
րէցին խուցէն ետքը աշխրաբիա վրայ էն
փառաւոր խուցը մեր տունն է. հիմա կ'ի-
մանամ որ խաբուեր եմ եղեր. մի գիտէ,
դեռ ի՞նչ բաներ կայ որ ես ամենեւին տե-
սած չեմ », :

Մարիամ իր բարեկամին զարմանքը ա-
ւելի շարժելու մտքով, հանեց մէկիկ մէկիկ
ցրցուց իր տեսակ տեսակ խաղաղիքները, որ
ծնողքը իրենց քալած երկիրներէն գներ
էին: Ոթոնին բերանը ալ խօսք չմնաց
զուրցելու, վասն զի տեսածները բոլոր նոր
էին իրեն համար. աս սլատձառաւ նայելու
հետ ըլլալով մտցաւ նաւէն դուրս ելի-
լու որ տուն դառնայ: Ան միջոցին որ ին-
քը խաղաղիքները նայելու հետ էր, նաւա-
պետը նշան տուաւ որ նաւը ձամբայ ելլայ.
ամենէնքը մտան նաւն ու սկսան երթալ:

Առջի բերանը օտար տղուն հան գտուիլը
ամենեւին մէկուն աչքին չզարկաւ. վասն
զի ձամբորդները կարծեցին թէ աս տղան
իրենցմէ մէկունն է, այսպէս մէկմէկու կար-
ծելով ձայն չհանեցին: Արբոր նաւը խել

մը տեղ առաջ գնաց , Աթոն իրիկուան
դէմ սկսաւ լալ ու աղաչել նաւախարնե-
րուն , որ զինքը պամաքը հանեն ու երթայ
գտնայ իր մայրը :

Աս բանէս մեծ շիտթութիւն ընկաւ
ճամբորդներուն մէջ : Անիկ մարդիկը սկը-
սան խղճալ ու յաւիլ տղուն ու իրեն մօրը
վրայ . տղաքը իրենց բարեկամին գխալուա-
ծով հետերնին մնալը տեսնելով սկսան ծի-
ծաղիլ ուրախանալ . նաւախարները որ տը-
ղուն լալուն ամենեւին մտիկ չէին ընել ,
դուխնին տաքցած սկսան սաստել իրեն ը-
սելով . “ Թէ որ ձայնդ վար չքաշես՝ հիմա
զքեզ ջուրը կը նետենք , որ երթաս ձկնե-
րուն կերակուր ըլլաս ,, : Առաջութիւնը չը-
գաղբիցաւ ինչուան որ նաւապետը եկաւ՝
բռնեց տղուն ձեռքէն մէկդի տարաւ , ու
ճանրութեամբ մը սկսաւ խօսիլ հետը ու
ըսել . “ Աուն ո՞ր քաղքէն կամ գեղէն ես ,
ըսէ ինձի տեսնամ ,, :

Տղան դողդրողալով պատասխան տուաւ
թէ “ Աս ոչ քաղաքացի եմ , և ոչ գեղացի :

— Ա՛էկ տեղ մը կը բնակէիր թէ չէ :

— Հրամներ ես . բայց մեր տունը ան-
տառին քովն էր , գեղին մօտիկ :

— Ի՞նչ է աստ գեղին անունը :

— Գեղին անունը չեմ գիտեր : Իմ մայրս անոր անուն մը չէր իտար :

— Գտնէ աս ըսէ ինձի . քու ծնողացդ անունը ի՞նչ է ,, :

Դարձաւ ըսաւ լալով Աթոն . « Պարոն , ես հայր չունիմ . մէկ քանի ամիս կայ իմ հայրս մեռած է , որ զիս խիտտ կը սիրէր . մօրս անունը Տէողորա է , որ կաղամախի ծառին քովը կը բնակի :

— Իր մականունը ի՞նչ է :

— Մականունն չունի . վասն զի մականունն տալու սովորութիւն չկայ մեր տեղը . մայրս ինձի կ'ըսէր թէ մականունն տալը մարդիկ մէկ զմէկ ծաղը ընկու համար գըտեր են ,, :

« Կաւապետը տղուն աս զուրյաճներէն բան մը չհասկընալով , ինչ ընելիքը չէր գիտեր : Ակսաւ նեղանալ ու ոտքը գետինը զարնելով ըսել . « Ա՛սկից ալ եկաւ մտաւ աս տղան իմ նաւս ,, :

Ան միջոցին նաւը գետինն ընթացքովը կրակի պէս առաջ կ'երթար . նաւապետին ալ տարակուսանքը քանի կ'երթար կ'աւելնար . կը գառնար կ'ըսէր քովիններուն .

“ Երեսօր, շատ կը փափաքիմ որ սա տը-
ղան հասցընեմ իր խնդճ որբեարի մօրը ձեռ-
քը : Բայց որովհետև անտառներէն ուրիշ
բան չկայ, ցամաքին մօտենալս անօդուս
է ” :

Վ երջատէս արեւը մտնելու վրայ էր, մէյ
մին ալ հեռուէն տեսնուեցաւ գեղի զանգա-
կատան մը ծայրը :

Վաւապետը կ’ուզէր կեցընել նաւը, ցա-
մաքը ելլել, երթալ գեղին մեծերուն հետ
խօսիլ ու տղան իրենց յանձնել որ մօրը
ձեռքը հասցընեն :

Մարիամին հայրը պարոն Վ ալ ըսուած
հարուստ վաճառական մին էր, հետը շատ
անտուկներով ստակ ու զանազան սուղ բա-
ներ ունէր : Վ անն զի ան ատենները Վեր-
մանիան սրատերազմներու սրատճառաւ տակն
ու վրայ էր, և լճնամին ան տեղուանքը մօ-
տեցած էր, ասոր համար լճէ պարոն Վ ա-
լը և լճէ մէկալ ճամբորդները Վանուք գե-
տին վրայէն կը փախչէին հեռու տեղուանք
կ’երթային որ իրենք զիրենք խալըսեն :

Աս պարոնը նաւապետին մօտեցաւ, “ Աս
ալ կը փափաքիմ որ ժամ մը առաջ աս տը-
ղան իր մօրը ձեռքը հասնի, ըսաւ . բայց

կարծեմ թէ հիմա ասանկ բան մտածելու
չտեսն չէ . թող որ շատ դժար է աս գեղին
մէջ անանկ մարդ մը գտնել որ տղան ան-
փորձ մօրը ձեռքը հասցընէ : Ափսոս , որ
շատ հեռացանք տղուն մօրը բնակած տեղ-
ւանքէն . վասն զի աս գեղի մարդիկը ան
գեղին մարդկանցը հետ երթեկուծիւն ալ
չունին : Աս ալ գիտես որ թշնամիին խելքը
միտքը ժամ մը առաջ Վանուբին ճամբա-
ները գոցել է : Ատոր մը ուշանալով կըր-
նայ զլալ որ թշնամիներուն ձեռքը իյնանք :
Ինծի կ'երևնայ որ չէ թէ միայն չկենանք ,
հասցա նաև ամենայն կերպով ջանանք ժամ
մը առաջ տեղերնիս հասնելու : Հիմա որ
հոլը յաջող է , գիշերն ալ լուսընկայ է ,
պէտք է գիշերով ալ ճամբայ ընենք ,, :

Նաւախարները ոտք ելան ըսին , թէ գի-
շերը ճամբայ ընելու սուրբութիւն չունինք :

Եսայ երբոր սլարոն Ալըր աղէկ բարի
ձեռք խոստացաւ իրենց , յանձն առին ու
սկսան լուսընկային լուսովը առաջ երթալ :

Առաւօտը գեղ մը հասան . նաւապետը
եղաւ դուրս , գնաց մէկուն մէկալին աղա-
չեց որ Աթոնը առնեն ու մօրը խրկեն . շատ
աշխատեցաւ համոզելու թէ անով մէկ մեծ

բարեգործութիւն մը ըրած կ'ըլլան . բայց
անոնք ամենքն ալ ըսին , թէ ատանկ վը-
տանգաւոր ատեն չճանչցած տղայ մը չենք
առնել . թող որ չորս դին պատերազմ կայ ,
մենք տղան ընտո՞ր տեղը հասցընենք . հա-
պա թէ տղան ինչուան ետքը քովերնիս մնա-
լու ըլլայ նէ , ի՞նչ ընենք . ո՞ր թողունք ,
որ մեր քովը ատանկ խեղճել չին պակսիր ,
մանաւանդ պատերազմին պատճառաւ , որ
բոլոր մեր ձեռքը կը նային :

Սաւապետին ձարը հատած , դարձաւ
եկաւ նաւը , ու ելան ձամբայ . բայց յոյսը
չկտրեց : Ա՛նկ քանի ժամէն ուրիշ գեղ
մ'ալ հասան դետին մէկալ կողմը , ու դար-
ձուցին նաւը դէպ 'ի հոն նորէն ցամաքը
եղելու : Ա՛նկմըն ալ յանկարծ ձայն մը
լսուեցաւ , ամենուն սիրտը դող եղաւ . պա-
րոն Ա յըը “ Ատ թնդանօթի ձայն է , , ը-
սեղուն ջմնաց , ետեւէն իրիք չորս մըն ալ
լսուեցաւ . “ Հողիդ սիրես՝ նաւապետ ,
սկսաւ կանչել պարոն Ա յըը , կենալու ա-
տեն չէ , չէ նէ ամենքս կը կորսուինք , , :

Բայց աս խօսքերով նաւապետին սիրտը
չէր հանդ չեր : Ա յինալով թէ տղան իր
վրայ կը մնայ . “ Հասալա ի՞նչ կ'ուզէք որ

ընեմ՝ աս թշուառական տղան , պոռայ
պարոնին երեսն 'ի վեր . հարուստ մարդ մը
չեմ որ քույս առնեմ . արդէն ես իմ զաւ-
կրներս հազիւ կրնամ նայիլ , աս ալ վրաս
մնայ նէ ինչ պիտի ընեմ : Ինչ որ կ'ուզէ
ըլլայ , տեղ մը գտնելու պէս կը թողում :
Ասկէ վերջը մէյմ ալ նաւս մարդ չեմ առ-
ներ՝ ինչուան չքննեմ չիմանամ ո՛վ ըլլալը ,
որ մէյմն ալ գլխուս ասանկ փորձանք չը-
գայ ,, :

Աս մարդուն ըրած աղաղակն ու զուր-
ցած խօսքերը ըսելով պարոն Ալվին խա-
թունը , դուրս ելաւ , մօտիկցաւ նաւապե-
տին ու ըսաւ . « Բաւական է , պարոն . աս
խօսակցութիւնը դադրեցրնելու համար՝ ես
ու էրիկս մեր վրայ կ'առնենք աս անմեղ տը-
ղուն հոգը : Արուհեան իմ աղջիկս պատ-
ճառ եղաւ իրեն նաւ մանալուն , ես կը հո-
գամ զինքը իմ զաւկիս պէս :

— Հա մայրիկ , ըսաւ Մարիամը , աղէկ
կ'ընես որ կ'առնես . վասն զի Աթոնը անանկ
աղէկ տղայ է , որ իմ պզտի եղբայրս կըր-
նայ ըլլալ ,, :

— Անանկ է , քու եղբայրդ պիտի ըլ-
լայ , ըսաւ մայրը . ես վրան հոգ կը տա-

նիս՛. Ըստուած բարեգործութիւնը առանց
վարձքի չթողուր ,, :

Ըս խաթունին ըրած վեհանճնութեամբը
ամմէն խօսակցութիւն դադրեցաւ : Վա-
ւապետը ուրախանալով որ վրայէն թօթվեց
խալըսեցաւ ան հողէն , շնորհակալ եղաւ ,
նաւուն քիթը դարձուց գետին մէջ տեղը .
և բոլոր ճամբորդները գովեցին սլարոն
Վալը այսպիսի բարեգործութեանը հա-
մար : Ըսանկով քանի մը օրէն ետքը ան-
փորձ հասան Վ կննա :

ԳԼՈՒԽ Գ

Աղէկ կենցաղաւարտքիւն :

ՊԱՐՈՆ, Վալը երբոր իր բաները ապահովուց, միտքը դրաւ որ Վեննա նստի, ուստի հոն փառաւոր տուն մը գնաց : Անկէջ ետքը սկսան վաճառակահուժեան հետ ըլլալ, և երթալով հարլատուժիւնը աւելցաւ : Իր աղջկանը Մարիամին վարպետներ բռնեց՝ ուսմունք սորվեցընելու . Աժան ալ կ'երթար մտիկ կ'ընէր : Թէպէտ ինքը դեռ մասնաւոր կըրթուժիւն մը չէր առած, բայց յարմարութիւն ունենալը շուտ իմացուեցաւ . քիչ ատենուան մէջ անանկ առաջ գնաց, որ ամ մէնքն ալ զարմացան : Տարիքին հետ մէկտեղ իր բարի բարի կատարելութիւններն ալ դուրս եղան : Առնարհ, հեղ, շարժմունքը խօսուածքը սլարկելու, ջերմեռանդ, և բոլորովին իր բարեբարնեբուն հնազանդ :

Պարօն Վալն ու իր կնիկը զաւկրներնուն
պէս կը սիրէին զինքը, և չէին դադրեր
զԱստուած օրհնելէն որ ասանկ խելացի ու
առաքինի աղու մը իրենց ձեռքովը ուզեց
բարիք ընել: Աթօն ալ իր կողմանէ չէր
գիտեր թէ ինչպէս շնորհակալ ըլլայ ա-
նոնց. որչափ որ անոնց գուժն ու սէրը կը
տեսնէր իր վրայ, այնչափ աւելի կը ճանչ-
նար անոնց բարերարութեան յարգը և իր
երախտագիտութեան պարտքը: Կն բարե-
պաշտութեան ու առաքինութեան հունտե-
րը որ աստուածասէր Թէոդորան ցաներ
էր սիրտը, մէկուն տեղը սկսան հարիւր
բերել, ու օր օրուան վրայ աւելի սիրելի և
ղաւ:

Արուհետե ինքը վաճառականութեան
սէր ու յարմարութիւն կը ցուցնէր, պա-
րօն Վալը իրեն տեսրակ բռնել սորվեցուց:
Աթօն քիչ ատենի մէջ սկսաւ տանը բա-
ներն ալ հողալ, և քսան տարեկան շեղած
անանկ ծառայութիւններ սկսաւ ընել, որ
փորձ մարդիկ ալ շատ դժուարութեամբ
կրնային: Իր խոհեմութիւնն ու խելքը հա-
զար բանի մէջ յայտնի երեցաւ. ուստի
պարօն Վալին ալ վաճառականութիւնը օ-

րէ որ մեծնալով, շատ բան Աթոնին վրայ
կը թողուր :

Աթոնին բոլոր գործքերուն հողին բա-
րեպաշտութիւնն էր. առաւօտ չէր եղած, որ
առանց ջերմեռանդ սրտով աղօթք մը ընե-
լու խուցէն դուրս ելէր : Արբոր գործքերը
թող տային նէ՛ կ'երթար պատարագ կը
լսէր. աղքատներուն առատ ողորմութիւն
կու տար, ստէպ ստէպ կը խոստովանէր՝
սրբութիւն կ'առնէր. և բոլոր ջանքով կը
զգուշանար ան ընկերութիւններէն որ իրեն
բարեպաշտութեանը մնաս մը կրնային բե-
րել : Թատրոնները՝ տեսարանները՝ իր աչ-
քին առջևը տղոց գէշութիւն ու մեղք սոր-
վեցրնելու դպրատուններ էին : Դատար-
կութիւնէ կը վախչէր, ու գործքերը անանկ
շուտով ու կարգով կանոնով կը կատա-
րէր, որ ամէն տեսնող կը զարմանար, ու
հետը սէր կը կապէր :

Ես բաներս տեսնելով սլարոն Ալը իր
ընկերոջը խորհրդովը Աթոնին աղէկու-
թեանը ու հաւատարմութեանը փոխարէն
մը ընելու համար՝ որոշեցին Աթոնին հետ
Մարիամը կարգելու՝ որ գիտութեան ու
առաքինութեան կողմանէ Աթոնէն վար

չէր մնար : Օր մը պարոն Ապր խնայուց
իր միտքը Աթոնին , ըսելով թէ քու ըրած
ծառայութիւններուդ փոխարէն մը կ'ուզեմ
ընել :

Աս խօսքիս վրայ շատ զարմացաւ խեղճ
տղան ու չէր գիտեր թէ ինչ ըսէ . “ Հրա-
մանքդ ինձի փոխարէն կ'ուզեմ ընել , ըսաւ
իրեն . ես հրամանքիդ պիտի զուրցէի , թէ
ուրիշ ինչ բան ալ կրնամ ընել որ իմ վրաս
ցուցուցած գթութեանդ հատուցմունք մը
ըրած ըլլամ : Թէ որ հրամանքդ չըլլայիր ,
հիմա ես ինչ վիճակի մէջ էի : Դուն զիս
հօր պէս նայեցար . ես թէ որ բոլոր կեան-
քիս մէջ աշխատելու ըլլամ , փոխարէնը
չեմ կրնար ընել . հիմա ինչպէս կրնամ
քեզի փեսայ ալ ըլլալ :

— Ինձի ոչ քու պարտք գիտնալս պէտք
է , և ոչ ինչ մարդու զաւակ ըլլալդ . բա-
ւական է որ խիստ աղէկ ճանչցեր եմ քու
խելացի ու խոհեմ մարդ ըլլալդ , ու ա-
մէն բանէն աւելի ճշմարիտ քրիստոնեայ
ըլլալդ , ” :

Ահկէ քանի օրէն ետքը հարանիքը եղաւ :
Աւ աս փոփոխութեամբս Աթոն ամենևն ին-
իր պարտքէն չպակսեցաւ . միշտ նոյն

մնաց , և ամենուն բարի օրինակ եղաւ իր
բարեպաշտութեամբը : Բոլոր քաղաքը կը
ճանչնար իր նստած տունը , որ աղքատնե-
րուն ու խեղճերուն ապաստանարան եղած
էր . աղքատ չէր եղած որ իրեն իյնայ ու
ձեռքը սլարապ ետ դառնայ : Ըստը համար
Ըստուած ալ զինքը օրհնեց , ու ամէն բա-
ները յաջող գնացին :

Քիչ մը ատենէն ետքը կայսրը տեսնելով
սլարոն Ալլին պատերազմի ատեն ըրած
օգուաները , ազնուականութեան պատիւ
տուաւ թէ իրեն և թէ իր փեսային . և ու-
րոշեց որ անկէ վերջը անուննին Ալլէյմ
ըսուի : Բայց Աթոնին բարերարները շատ
չկրցան վայելել ան պատիւը , վասն զի
քանի մը տարիէն վերջը մեռան :

Ըսանկով Աթոն անբաւ հարստութեան
ժառանգ ըլլալով մեծցաւ . ուստի վաճա-
ռականութիւնն ալ թողուց , Վաւիւրա
դնաց որ հոն երկիրներ գնէ : Ըն միջոցին
հոն տեղուանքի երկիրները շատ աժան էին
պատերազմներուն պատճառաւ . ուստի
ուզածը ընտրելով՝ Վայնքիրք ըսուած երկի-
րը գնեց : Ըսիկայ բերդ մը ունէր՝ փառա-
ւոր պարտեղի մը մէջ շինած . պարտեղին

Ճայրն ալ կենդանիներ պահելու տեղուանք ,
բայց բոլորն ալ նորոգելու կարօտ :

Աթոն մէկէն ձեռք զարկաւ նորագից ա-
մէն տեղը , ներսն ալ զարդարից ու դար-
ձաւ Ա կենսա , առաւ իր ընկերը և տղաքը ,
ու եկաւ բնակեցաւ Վայնքիւրք :

Հոն ալ մէկէն իր բարեգործութեան ա-
նունը ելաւ : Ար կողմը աչքդ դարձրնէիր՝
աւրած էրած շէնքեր կը տեսնէիր . տեղ
կար որ ամբողջ գեղեր էրած էին , և խեղճ
գեղացիքը ան աւերակներուն տակը կը բնա-
կէին : Մեղի ցաւալին ան էր որ խեղճ
մարդիկը պէտք եղած հունտերը՝ գործիք-
ները չունէին , որ վարուցան ընելով ա-
պրին :

Աս խեղճութիւններուն վրայ Աթոնին ու
իր ընկերոջը սիրտը կը կտրրտէր : Օր մը
երբոր քայելու ելեր էին , տեսան հայր մը
ու մայր մը որ իրենց եօթը զաւակը գլուխ-
նին ժողլած նստեր խաշած խոտ կ'ուտէին :

Մարիամին սիրտը չդիմացաւ , աչուրները
լեցուած ըսաւ Աթոնին խեղճերուն քիչ մը
ողորմութիւն տալ . ան ալ մէկէն հանեց
քսակը , մէկ քանի ոսկի նետեց գրկերնին :

Տուն որ եկան , Աթոն խօսք բացաւ

Մարիամին հետ ան տեսած խեղճութիւն ներուն վրայ . “ Աս կարծեմ թէ , ըսաւ , անանկ քիչ մը ողորմութիւն տալով բան չըլլար , հասցա անանկ ճօր մը ընելու է որ բոլոր խեղճութիւնները արմատէն վերցընենք : Ինձի կ'երեւայ թէ մեր ունեցած երկիրներուն մէջի եղած անտառները ջարդել տանք ու ան փայտերով ըսենք տուներնին նորոգեն , ու ետքը մէյակէկ քիչ ստակ տանք իրենց հարկաւոր բաներ գնելու : Աս հեռու տեղերէ ցորեն բերել կու տամ , և առանց ըստրկի կը բաժնեմ իրենց որ ցանեն . ինչ կ'ըսես , կարծեմ թէ աս կերպով հաստատուն բարիք մը կ'ընենք իրենց , , :

Մարիամ գովեց էրկանը խորհուրդը . “ Աս ալ իմ կողմանէս սպարապ առնեներս լա՛թ կը կարեմ իրենց , ըսաւ . մանաւանդ ան տղոց որ մերկ կամ պատրուտած լա՛թերով կը սպարտին :

— Շատ աղէկ կ'ընես , ըսաւ Աթոն . ես քանի որ կը մտածեմ Աստուծոյ նախախնամութիւնը , խելքս համախր : Աս որ առտնաով աղքատ ողորմելի տղայ մըն էի , ու կ'երթայի անտառները խողակ կը ժողվէի մօրս դիւրութիւն մը ընելու համար , հիմա

ասանկ հարուստ ու այսչափ ընդարձակ
երկիրներուն տէր ըլլամ, որ իմ տեսած
քաղած անտառս ասոր մէկ կէսին ալ չէր
հասնիր : Ատուած ինձի այնչափ բարիք
ըրաւ, որ խեղճ մարդկանց բարիք ընելու
չըլլամ 'նէ' աշխրրքիս վրայ ինձմէ ապե-
րախտ անդգամ մարդ չկրնար ըլլալ : Քա-
նի որ իմ հացէս աղքատներուն բաժին
հանեմ, խեղճերուն արցունքը սրբեմ, ու
ասորուստ մը դտնել տամ աս գեղիս խեղճ
գեղացիներուն, ես ինձի երանի կու տամ :
Աղքատաց բարիք ընելը՝ ամենեւին ուրիշ
մէկ զուարճութեան մը հետ չեմ փոխեր ,, :

Աժոն ետքը հրամայ որ իր գեղին մէջ
գտուած գեղացիներուն գլխաւորները քուլը
դան . երբոր ամէնքը ժողովեցան, գնաց ինքն
ալ մէջերնին 'նստաւ ու յայտնեց իր միտ-
քը, որով աշխարհք իրենցը եղաւ : Այլ
ինչպէս որ խօսք դրեր էին՝ երկրորդ օրը
մէկտեղ գացին անտառները՝ զատեցին ինչ
ծառ որ պիտի կտրէին : Վարձան ամէնքը
շինեցին սններնին, արտերնին հերկեցին ցա-
նեցին, և հինգ տարիէն անանկ շէնցաւ
զարգարուեցաւ գեղը՝ որ առջինէն շատ
աւելի ծաղկած տեղ մը եղաւ :

Ո՞վ կրնայ պատմել Աթոնին ուրախու-
թիւնը՝ որ կրցաւ իրեն պէս խեղճերուն բա-
րերարութիւն ընել : Շատ անգամ երբոր
տնէն կ'ելլար , գեղացիք գլուխը կը թափէին
ձեռքը պագնելու , և իրենց երախտագի-
տութիւնը ցուցնելու : Ամէն ծառայու-
թեանը սիրով կը վազէին , ամէն կերպով
իրեն ըրած բարիքներուն փախարէն մը ընել
կը ջանային :

Բայց Աթոն , որ անկէց ետքը պարոն
Վալճէյմ կ'ըսուէր , ուզեց ուրիշ բարիք մըն
ալ ընել . գալրոց մը շինել տուաւ գեղի տը-
ղոցը համար , և երեւելի վարպետներ բրո-
նեց : Արբեմն երբեմն ինքն ալ կ'երթար ,
կը գովէր՝ կը քաջաւերէր զանոնք որ աւելի
յառաջացեր էին , և զիրենք յորգորելու
համար պարգևներ ալ կու տար : Իր բա-
րեգործութիւններովը զարգարուեցաւ նաև
գեղին ժամը ոսկիէ արծրժէ ընծաներով :

Աս կերպով ան կողմերը տեղ չմնաց որ
աս առաքինի մարդուն աղէկութիւններուն
մէկ նշանը չտեսնուի , և չխմացուի՝ թէ ա-
սանկ կ'ըլլայ հարստութիւն բանեցրնելը :

ԳԼՈՒԽ Դ

Ստորոծոյ ձաւքանկերը միշտ
սքանչելի են :

Ան միջոցին որ Ոթոն իր բարի վար-
քովը և աչքաբացութեամբը օրէ օր իր հայ-
րագրին աչքը կը մանար , իր խեղճ մայրը
կեանքը աղքատութեամբ կ'անցընէր . բայց
միշտ ջերմեռանդ ու Մտուծոյ կամայր
հնազանդ : Ան աղքատ անակէն շերտ ,
ուռկան շինելը ձեռքէ չթողուց , ինչուան
որ սբատերազմը հասաւ Ղանուբ գետին
քովերը : Տեսնելով թէ իր տնակը վտան-
գի մէջ է , առաւ գործիքները դնաց իր
ձկնորս եղբորը քով : Բայց հոն ալ շատ
չկրցաւ կենալ . վասն զի թշնամիները անօ-
թի գազանի պէս յարձրկեցան գետին վրայ ,
ու ամէն բան կողոպտելէն վերջը՝ կրակ
տուին մոխիր դարձուցին . ասանկ ըրին
քովի գետերն ալ : Թէոդորան ելաւ դնաց

երեսուն միոն հեռու լեռներուն մէջ տեղ մը
իր քրոջը տունը : Քոյրը շատ սիրով ըն-
դունեցաւ զինքը . թէ ոգորան ալ սկսաւ
կրթել անոր զակրները : Իսկ եղբայրը ու-
րիշ ձկնորսի մը քով մտաւ :

Թէ ոգորան ու իր քոյրը գլուխ գլխի
տուած՝ համբերութեամբ կը ջանային իրենց
քաշած նեղութիւնները իրարու անուշը-
նել : Տարիներ անցնելէն ետքը երբոր պա-
տերազմը դադրեցաւ , կամայ կամայ ամէն
բան տեղը սկսաւ գալ : Թէ ոգորան օր մը
թուղթ առաւ եղբորմէն , որ կը գրէր՝ թէ
ընկերս մեռաւ , և ես բարեպաշտ իշխաննե-
րէ օգնութիւն գտնալով սկսայ առջի տունս
նորէն շինել . աղէկ կ'ընես թէ որ ելես քուխ
գաս , որ քու բանդ ալ հոգամ :

Թէ ոգորան մնաս բարով ըսաւ քրոջը ,
դարձաւ եղբորը քով : Տունը առջի տեղը
շինուեցաւ , պարտէզը մաքրուեցաւ , և եր-
կու տարիէն ետքը խեղճ ձկնորսը իր հան-
գիստը գտնալով՝ միտքը դրաւ որ ալ հոն
ապահով իր օրերը լմնցնէ :

Կարնան ատենը օր մը Թէ ոգորան ի-
րիկուան ժամէն ելելէն վերջը , օդը գեղեցիկ
ըլլալուն ուզեց քիչ մը ժուռ գալ . ուստի

դլուխը քաշեց գնաց դէպ 'ի ան անտառը՝
ուր էր իր տնակը . որչափ որ առաջ կ'եր-
թար , այնչափ զարմանքը կ'աւելնար : Ա-
մէն բան փոխուած էր . ան սղտի ճամբան
որ իր տունը կը հանէր՝ բոլորովին կորսուեր
էր . անտառին երեսը փուշ ու տատասկ
լեցուեր էր . ծառերը թուփերը խոշորցած՝
արդեւք կ'ընէին համարձակ քաշելու . խեղճ
կինը սաստիկ նեղութեամբ հազիւ կտոր
մը առաջ գնաց : Շատ փնտռեց իր տնա-
կը . բայց և ոչ մէկ նշան մը կրցաւ գրտ-
նել : Արտին կսկիծը խօսքով չարատմուիր :
« Ի՞նչպէս ամէն բան աւրուեր է , կ'ըսէր
ինքնիրեն աչուրները լեցուած . պատերազ-
մը իմ խեղճ տնակս ալ աւրեր է ուրեմն :
Նայիմ գոնէ կրնամ գտնել ան ծառը ,
որուն տակը ես ասենով այնչափ մխիթա-
րութիւններ ունեցեր եմ՝ վրան կախած Աս-
տուածածնայ սրատկերքիս առջևը աղօթք
ընելով : Ար էր թէ կարենայի գտնել ան
պատկերքը , որ վախէս փախչելու ատենս
մոռցայ հետս առնելու . շատ դէշ բան ըրի
այնպիսի գանձը կորսնայրնելուս . արդեօք
ի՞նչ եղած է ,, : Աս ըսելով սկսաւ փրնտ-
ուել սրատկերքին ծառը :

Արբօր ինքը ծառերուն ճիւղերը մէկդի
ընել ու բաժնել կ'աշխատէր՝ որ կարենայ
ճամբայ բանալ, ու ան մեծ կաղամախին
ծառը գտնալ, տեսաւ որ ծերուկ մը ձուկ
բռնելու համար որդ կը փնտռէր. « Այս
ըսալ տեղը ատենդ կը կորսնցընես սիրելի՛
ան քու տանդ քովի եղած ծառը գտնելու
համար, ըսաւ Թէոդորային. վաճառ զի ա-
նիկայ շատոնց կայինին բերանը գացած
պիտի ըլլայ: Գիտեմ որ դուն ալ մեզի
պէս կը զարմանաս այսչափ փոփոխութիւն
ներուն վրայ, որ մենք ալ մեր գեղին վրայ ե-
ղած տեսանք պատերազմէն վերջը: Անոնք որ
մենք տղայ գիտէինք՝ հիմա մարդ եղեր են.
ու մենք ծերացանք ինկանք՝ որ ան ատենը
նոր մարդ եղեր էինք: Ասանկ ալ աշխարհ-
քիս վրայ ամէն բան փոխուելու հետ է. ա-
սանկ ալ ծառերուն հիները կ'իյնան, որ
պղտիկներուն տեղ ըլլայ, անոնք ալ իրենց
մէ պղտիկներուն ճամբայ կու տան: Ասով
Աստուած խրատ կու տայ մեզի որ աշ-
խարհիս հետ սրտերնիս չկապենք. մեր
հայրենիքը երկինքն է որ ոչ կը փոխուի
և ոչ կ'աւրուի. ջանանք որ բարի գործ-
քերով ան տեղը հասնինք, ուր որ Աս-

տուած պիտի ըլլայ մեր վարձքը յաւիտեան ,, :

Թեոգորա էրած սրտով մէյմնալ աչուրները չորս դին դարձուց նայեցաւ , ու դարձաւ տուն :

Ան ամառը խիստ աղէկ անցաւ . կարծես թէ Աստուած դժալով ժողովուրեան քաշած նեղութեանը վրայ , ան տարուան առատութեամբը առջի վնասներուն տեղը լեցուց :

Պարոն Ա ալճէյմին տունը Թեոգորային բնակած գեղէն մէկ քանի մղոն հեռու ըլլալով , ան գեղն ալ իր ձեռքին տակն էր : Ա ախնալով որ չըլլայ թէ խեղճ գեղացիք ձմեռը փայտին սղութեանը սլաածառաւ նեղութիւն քաշեն , ուզեց իր անտառներուն մէջի հին ծառերը ջարդել ու աղքատներուն բաժնել . և ինքը անձամբ գնաց որ աս գործողութեանս վրայ կենայ :

Վանչել տուաւ բոլոր գեղացիքը , մէկիկ մէկիկ հարցուց , կարօտութիւննին խմացաւ , ու մարդ գլուխ մէյմէկ երկերկու ծառ տուաւ : Արբոր սկսաւ ամէն մարդ իրեն ընկած ծառը ջարդել , մէյմըն ալ մէկ աղքատ կին մը մօտեցաւ սլարոնին քովը , որ աւելի սրտին

ցաւէն՝ քան թէ ծերութենէն պառւրցած
կ'երևնար . աս կլինը Տէօդորան էր : Առ-
նարհութեամբ պարունին բարև մը տալէն
հտքը , յայտնեց իրեն թէ « Աս շատոնցուր-
նէ որբեարի մնացած կին մըն եմ , ու պա-
տերազմի ատենէն 'ի վեր ունեցածս չունե-
ցածս կորսընցուցած ըլլալով , հիմա եղբորս
տունը կը նստիմ . բայց եղբայրս հիւանդ ըլ-
լալուն՝ ինքը չկրցաւ դալ որ հրամանոցդ
իրեն տուած փայտը առնէ , ուստի կը խըն-
դրեմ որ իր փայտը ինձի տաս , » :

Աթոն աս կնկանը պարկեշտութեանը ու
պարզմտութեանը վրայ ափշեցաւ . և ան մի-
ջոցին որ ինքը դարձեր չորս դին կը նայէր
թէ ո՞ր ծառը տայ Տէօդորային , անիկայ
աղէկ մը աչքին ծայրուլը սկսաւ նայիլ դի-
տել այնչափ բարեգործութեան համար ա-
նունը եղած պարունին կերպարանքը : Անոր
առողջ , գեղեցիկ ու զուարթ դէմքը , փա-
ռաւոր հագուստը , ձեռքի ունեցած աղա-
մանդէ մասնին , Տէօդորային շատ զար-
մանք բերին :

Աթոն նշան տուաւ փայտ կտրողներուն
որ ան որբեարիին համար , իր քովի եղած
աղուոր կաղամախի ծառը կտրեն :

“ Ի՞նչպէս, պարոն, դարձաւ ըսաւ անոնցմէ մէկը. սառ խեղճ կնկան համար սա զեղեցիկ ծառը կ'ուզես կտրել. անոր փայտը մինակ հրամանոցդ տանը կը փայլէ. ուրիշ փայտ չատ, անոնք տալու է ասանկնե՛րուն , :

Պարոն Աթոնը աղէկ մը շեխեց մարդուն, և ծանր կերպով մը ըսաւ. “ Տէրը ես չեմ մի. իմ բանս ինչպէս ուզեմ անանկ կը գործածեմ. չէ՛նէ միտքդ գրեք ես թէ մեզի պէտք չեղած բաները աղքատներուն պիտի տանք : Մենք մեր եղբայրը ամէն բանէն լաւ բաժին պիտի հանենք. իմ հրամանս է. հիմա աչքիս առջևը սա ծառը պիտի կտրէք ջարդէք, ու մէկէն շարկէք տանիք սա որբեարիին տունը. Ի՞նչ կեցեր էր, շուտ ըրէք , :

Խեղճ որբեարիին չէր գիտեր թէ Ի՞նչպէս շնորհակալ ըլլայ պարոնին, և ցած ձայնով մը ըսաւ. “ Իմ որդիս ալ ըլլար՝ կարծեմ թէ ասկէց աւելի առատաձեռնութիւն չէր կրնար ընել. Աստուած օրհնէ զինքը , :

Աթոն որբեարիին շնորհակալութիւններէն խալըսելու համար՝ գնաց ուրիշներուն բանը հոգալու :

Փայտ կտրողները սկսան զարնել կայինը ծառին, որ խոշոր ըլլալուն համար շատ դժուար կը կտրուէր. վերջապէս ցրնցուելով ինկաւ վար, կեղեն ալ ճղքուեցաւ, մէջէն բան մը դուրս ցաթկեց :

“ Ա՛յ աս ի՞նչ բան պիտի ըլլայ, ” կանչեցին մարդիկը, ու կայինները թողուցին վրան թափեցան :

“ Տեսէ՞ք ի՞նչ սիրուն, ի՞նչ գեղեցիկ պատկերք է, ” ըսին, ու սկսան մէկը մէկալը նայիլ : “ Այտէ նայէ, ըսաւ մէկը, ցաւագին Աստուածածինն է խաչին տակը նստած : — Բայց ի՞նչ սիրուն քաշուածք է, ” ըսաւ մէկալը : — “ Իրաւ որ վարպետ մարդու բան է, ” ըսաւ ուրիշ մը :

“ Հապա շրջանակը ի՞նչ սիրուն է, ես մէկ օրուան առնելիքս կու տայի աս պատկերքիս համար, ” կ'ըսէր մէկն ալ :

— Բայց ի՞նչպէս աս պատկերքը ծառին մէջ մտեր է :

— Ա՛յ գիտէ, քանի հարիւր տարի է որ մէջն է, ” ըսաւ առջինը :

— Ար սխալիս բարեկամ, ատիկայ անկարելի է. ինչու որ դեռ քաշուածքը նոր է. ես անոր վրայ ալ կը զարմանամ թէ

աս թաց տեղը ի՞նչպէս առանց աւրուելու
մնացեր է : Դնծի կ'երևնայ որ աս սլառ,
կերը սլատերազմին ատենները որ այնչափ
մարդիկ լեռները փախեր էին՝ մէկը աս ծա-
ռիս վրայ կախեր է : Դնչ և իցէ, աս սլառ
կերը շատ սիրուն բան է ,, :

Աս փայտ կտրողներուն վիճարանութիւ-
նը սլարոնին ականջը հասաւ, մտիկցաւ
քովերնին նայելու թէ ի՞նչ կայ :

Փայտ կտրողները մէկ բերան դարձան
ըսին իրեն . “ Տես, սլարոն, մէկ գեղեցիկ
սլառի սլատեր մը գտանք ,, :

Ասա Աթոն սլատերը սկսաւ աղէկ մը
նայիլ . “ Իրաւ որ շատ գեղեցիկ է, ըսաւ,
շատ վարպետ քաշուածք . աս ի՞նչ անուշ
կերպով ձգուած է Աստուածածնայ տրրտ-
մութիւնը . ան վեր վերցուցած աչուրներուն
դիրքը ի՞նչ բնական է . հասկա ան կապուտ
զգեստին ծալքը ի՞նչպէս ալ դուրս ցաթ-
կած է : Ա՛վ գիտէ, որ բարեպաշտ մար-
դը կախեր է ատենով հոս, որ երբեմն եր-
բեմն կու գայ եղեր մտածական ընելու աս
առանձին տեղը, կամ Աստուածածնայ ոտ-
քրն ընկած իր թշուառութիւնները կու լայ
եղեր . որ ետքը կեղևը մեծնալով՝ մէջը ծած-

կուեր է, ինչպէս շատ անգամ կ'ըլլայ :
Բայց նայինք տակը գիր մը կայ գրած ,, ,
ըսաւ ու դարձուց պատկերը որ կարգայ :

Հազիւ թէ մէկ երկու բառ կարգաց, ե-
րեսին գոյնը նետեց, ձեռուրները սկսան
դողդողալ, ծնկուրները չռնել. պէտք է
դաւ որ մէկդի քաշուի նստի. գլխարկն ալ
վար քաշեց որ խռովիլը չխմայուի :

“ Տէր Աստուած, աս ինչ բան է որ
կարգացի ,, ըսաւ ինքիրեն :

Մէյ մըն ալ կարգաց գրուածքը, որ
կ'ըսէր. “ Համի տեառն 1562, Հոկտեմ-
բերի 10. իսկն մէկ հատիկ վեց տարե-
կան սիրելի որդիս Սամէր Աթոնը վերջի
անգամ աս կաղամախի ծառին տակը
պառկած տեսայ : Աւր որ է՝ Աստուած
հետը ըլլայ, կամ դառնայ գայ իր սգա-
ւոր մայրը մխիթարէ :

ԹԷՈՂՈՐԱ ՍՈՄՄԵՐ ,, :

Ալ Աթոն չկրնալով բռնել իր սրտին
ցաւը՝ սկսաւ ըսել. “ Անտարակոյս աս
պատկերը իմ խեղճ մայրս կախեր է հոս
որ իմ կորսուելուս վրայ մխիթարուի. ա-

նունը , օրը , տարին յայտնի կը ցուցնեն
իրեն ըլլալը : Արդեօք հիմայ ինչ եղած
է : Ի հարկէ մեռած պիտի ըլլայ , վասն
զի որչափ ետէ եղայ գտնելու , ամենևին
տեղեկութիւն մը չկրցայ առնուլ վրան :
Աստուած սղորմի հոգուն ,, :

Իսկ թէոգորան փայտերը առնելէն ետ
քը երբոր ուրիշ դրացի գեղացի կնկան մը
հետ տուն դառնալու վրայ էր , ըսեց պատ
կերբին բանը . քիչ մը մօտիկցաւ , տեսաւ
որ պարոնը ձեռքը բռներ կը նայի , շուտով
մը ձանչցաւ : Ան ատեն սիրտը չդիմա
նալով քաղաքավարութիւն չնայեցաւ , ա
չուրները լեցուած մէկդի ըրաւ ժողովուրդը
մօտիկցաւ պարոնին քով . “ Ա՛հ , տէր իմ ,
ըսաւ , ատ սղտի պատկերբին տէրը ես եմ .
կ'աղաչեմ , շնորհք ընես ինձի տաս : Ատի
կայ մեր աւագերէցը տուաւ ինձի , որ իմ
որդւոյս կորսուելուն ցաւը անով փարատի :
Իմ անունս է ատոր վրայի գրուածքը . ե
կ'ըսուիմ թէոգորա Սամմեր . բոլոր իմ
դրացիներս ինձի վկայ թէ զուրցածներուս
մէջ ստութիւն չկայ : Ա՛ռդես նէ՛ բերնուց
ալ զուրցեմ ինչ որ ատոր վրայ գրեց քա
հանան ինձի տուած ատենը ,, :

Այսքը մէկէն պարօն Աթոնին ոտքը ինկաւ ըսելով. « Ա՛հ, աս ի՛նչ մեծ ուրախութիւն է ինձի. քսանը մեց տարիէն ետքը նորէն արժանի եղայ տեսնելու ան տեղը, ան կաղամախին ծառը որն որ հրամանքդ ինձի տուիր, և իմ խեղճ Աթոնս տակը վերջի անգամը քնայաւ: Բայց աւելի ուրախ կ'ըլլայի թէ որ իրեն վրայ լուր մը առնէի: Ա՛հ իմին խեղճ Աթոնս. անձ իմին սիրուն զաւակս. ալ յոյս չկայ ինձի զքեզ տեսնելու աս աշխարհիս վրայ: Աս ծառը քանի որ կը տեսնեմ, կարծեմ թէ քու գերեզմանդ է. ասոր տակը այսչափ ատեն ես զքեզ մեռած սեպելով՝ այնչափ արցունք թափեր եմ: Ա՛հ, հիմա բոլոր սրտիս ցաւերը նորոգուեցան. անձ, միայն ասով զիս երջանիկ կը սեպեմ, որ նորէն աս տեղս տեսայ գերեզման չմտած, ուր որ դուն անշուշտ ինձմէ առաջ մտեր ես . . . », :

Ալ չիկրցաւ լալէն խօսքը առաջ տանիլ: Արդէն պատկերին ետևի գրուածքէն Աթոնին սիրաը ելեր է. երբոր մօրը աս կերպը ու խեղճ թափելը տեսաւ նէ՛ ալ չդիմացաւ. կ'ուզէր մէկէն մօրը գիրկը իյնալ

այր լուսիլ, ըսել, թէ ես եմ ան քու կորսրն,
ցուցած տղադ որ մեռած կարծեր ես. բայց
վախցաւ թէ յանկարծ անանկ անկարծելի
ուրախութիւնը իրեն մահ կընայ բերել :
Աւտի խոհեմութիւն բանեցրնելով՝ բռնեց
ձեռքէն, վեր վերցուց զինքը, նստեցուց քո
վը նոյն ծառին կոճին վրայ ու ըսաւ .
“ Սիրտդ ուրախ բռնէ, դեռ որդիդ ողջ
է, ես կը ճանչնամ զինքը . խօսք ալ կու
տամ քեզի որ քու ձեռքդ հասցրնեմ ” :

Աս խօսքերուս թէ ոգորան կարծես թէ
խորունկ քունէ մը արթնցաւ . աչուրները
մէյմը դէպ ՚ի երկինքը կը դարձնէր Աս
տուծոյ շնորհակալ ըլլալով որ իր որդին
դեռ կենդանի սլահեր է . մէյմըն ալ սլա
քոնին կը նայէր թէ արդեօք իրաւ է անանկ
մեծ աւետիան որ իրեն տուաւ :

Աամաց կամաց երեսը գոյն եկաւ . իր
որդին շուտով տեսնելուն անուշ յոյսը սիր
տը հանդարտեցուց . աչքին արցունքները
սրբեց, սկսաւ ծիծաղերես մէկուն մէկալին
նայիլ, որ կարծես թէ կեցեր իրեն ուրա
խութեանը կ'ուզէին մասնակից ըլլալ :

Աթոն տեսնելով որ բաւական սլատ
րաստուեցաւ, ալ շկցաւ ինքզինքը բռնել .

դարձաւ ըսաւ Տօնոգորային . “ Ա՛յ սիրե-
լի մայր իմ, ես եմ քու որդիդ . քսանըվեց
տարիէն ՚ի վեր կորսրնցուցած տղադ ես
եմ . ես եմ քու Աթոնդ , գրկէ զիս : —
Դու , իմ որդիս Աթոն . . . , ըսաւ Տօն-
ոգորան ու մարեցաւ ընկաւ գիրկը :

Բոլոր կեցողներուն սիրտը ելաւ , սկսան
լալ , ու ջանապին Տօնոգորային խելքը գլու-
խը բերել : Արդին ամէն ջանք ըրաւ որ մայ-
րը արթըննայ . իրեն ալ ուրախութենէն լե-
զուն կապուեցաւ , չէր գիտեր թէ ինչ ըսէ :

ԳԼՈՒԽ Ե

Փորորիկէն վերջը հասնդարտոռքիւն
կ'ըլլայ, նեղոռքենէն վերջն ալ
մխիթարտոռքիւն :

ԵՐԲՐԲ Թէոդորային խելքը զլուխը
եկաւ, ըսաւ իրեն Աթոնը. « Կը տեսնաս,
մայր իմ սիրելի, որ Աստուած քու ինծի
համար ըրած աղօթքդ ըսեր է. վասն զի
զիս ամենեին երեսէ չձգեց: Ինչպէս ին-
քը սուրբ Աստուածածինը՝ իրեն որդւոյն
յարուժեամբը մխիթարեց, ասանկ ալ այս-
օր զքեզ մխիթարեց՝ զիս նորէն քեզի տա-
լով: Աս ան ծառն է, որուն տակը մենք
մէկմէկէն բաժնուեցանք, ու նորէն աս ծա-
ռիս տակը հիմա մէկզմէկ գտանք: Աս-
տուած ասանկ կամեցեր է եղեր մեր օգտին
համար. մեզի ուրիշ բան չմնար, բայց
եթէ մէկտեղ Աստուծոյ ողորմութեանը
փառք տանք, որ զմեզ ասանկ խելքէ մտքէ

չանցած կերպով մխիթարեց : Վիտեմ որ
քու սիրտդ շատ տրորեցաւ իմ կորսուելուս
վրայ . քու օրերդ ցաւով ու տրտմութեամբ
անցուցիր . բայց ի՞նչ ընենք , եղաւ ըլլալիքը .
փոթորիկէն վերջը . հանդարտութիւն կ'ըլ-
լայ , նեղութենէն վերջն ալ մխիթարութիւն :

— Աղէկ կ'ըսես , որդեակ , ըսաւ մայրը ,
որ իր Աթոնին վրայ նայելէն չէր կշտա-
նար . իրաւ է , մեծ նեղութիւն էր որ Աս-
տուած տուաւ ինձի . բայց աս ալ աւելի
մեծ մխիթարութիւն է : Արբոր գբեզ տե-
սայ , ես քաշածներս բոլոր մոռցայ . երանի
ինձի որ քեզ իմ գիրկս կը տեսնամ հիմա :
Ա՛յլ գիտէ . իմ քույր մնացած ըլլայիր նէ՛
կարելի է թէ ինչուան հիմա ողջ մնացած
ալ չէիր : Աստուած անոր համար գբեզ
քովէս հեռացուց որ ինձմէ հեռու ըլլաս .
հոն կըթուեցար մեծցար առաքինութեամբ
ու բարեպաշտութեամբ , ու հիմա դարձար
քու հայրենիքդ , զիս գտար , որ ծերու-
թեանս ատենը իմ մխիթարանքս ըլլաս ,
ինչպէս որ արդէն բոլոր գեղացոց երջան-
կութեանը պատճառ եղեր ես ,, : Ասոնք
խօսելով չէր կշտանար լալէն ու զինքը
պազնելէն :

Աս կերպով ուրախութեամբ անցած ժամանակը խիստ կարճ երեցաւ : Քայտ կոտորողները և բոլոր հոն գտուողները հասկըցան թէ աս կարգէ դուրս բան մըն է , և մէջերնին կը խօսէին թէ հոս տեղս Աստուծոյ յայտնի հրաշքը կայ :

Արևը մտաւ , մութը կոխեց , սլարոն Աթոնը իմացուց մօրը՝ թէ պէտք է տուն դառնանք : Այլսպրեց իր գեղապետին որ երթայ Թէոդորային եղբօրը հասկըցնէ , թէ աս իրիկուն չգար , ու վաղը առաւօտ իր Աթոնին հետ մէյտեղ կու գան : Թէոդորան աղաչեց ան ատենը իր դրացի կրնկանը՝ որ ան իրիկունը ինքը կենայ հիւանդին քովը , խոստանալով թէ երկրորդ օրը աշխատանքին փոխարէնը կ'ընէ : Պարոն Աթոնը մէկէն հանեց քսակը՝ ոսկի մը տուաւ անոր , ու նորէն ապրսպրեց իր մօրը ըսածը :

Ամէնքը քաշուեցան տեղերնին , Աթոն ալ մօրը հետ ելան մեծ ճամբուն վրայ , ուր որ փառաւոր կառք մը կեցած իրենց կը սպասէր , մտան մէջը :

Բայց Թէոդորան բոլոր ան ճամբուն մէջ ուրախութենէն ապշած էր . “ Ար խըպ

նիմ, կ'ըսէր տղուն՝ ասանկ հինուսին հա-
գուստներովս խաթունիդ առջին ելելու ,, :
Աթոն սիրտ տուաւ իրեն, ու կառքէն վար
իջնելու ատեննին ձեռքէն բռնեց տարաւ
ներս՝ իր ընկերոջը առջևը հանեց :

Մարիամ որ աղէկ գիտէր հագուստէն
չըչափել մարդը, մեծ սիրով և ուրախու-
թեամբ ընդունեցաւ իր կեսուրը, վազեց
պագտուեցաւ հետը, և սկսաւ ամէն կեր-
պով յայանել իր սրտին ուրախութիւնը՝
իւր էրկանը մայրը տեսնելուն համար : Իսկ
Թէոդորան կու լար միայն :

Ասանկ քաղցր ուրախութեամբ քիչ մը
ատեն անցնելէն հտքը, առաւ Մարիամը
զԹէոդորան տարաւ սրահին քովի մէկալ
սենեակը. “ Հրամէ, եկուր, ըսաւ, որ տես-
նաս իմ մանտրտիկ դանձերս ,, : Թէոդո-
րան կարծեց թէ դէզ դէզ ոսկի, արծաթ,
ադամանդներ, մարգրիտներ պիտի տես-
նէ : Մէյմըն ալ տեսաւ որ սենեկին մէկ
անկիւնը փառաւոր նստարանի մը վրայ եր-
կու հատ սիրուն տղաք նստեր կը խաղան՝
Անտոնիկը ու Վարդուհին, դայեակն ալ
իրենց քովը :

“ Ահա ասոնք են, ըսաւ Մարիամ

Թէ որ որային , ասոնք են իմ մանտրտիկ
զանձերս . կը յուսամ որ ասոնով ասոնք
ալ իրենց հօրը նման կ'ըլլան , ու մեզ կ'ու-
րախացնեն , :

Ատքը դարձաւ ըսաւ տղոցը . “ Ակէք
տղաքս , եկէք ձեր մեծ մօրը ձեռքը պա-
դէք , որ մենք մեռած կարծէինք , ու Աս-
տուած սարգևեց մեզի , : Ասոնք ալ մէ-
կէն ցաթկըտելով եկան գիրկն ընկան :
Թէ որ որան վրանին գուրգուրալով զմայ-
լելով առաւ սիրեց զիրենք . վրայ եկաւ Ա-
թոն , մօրն ալ սիրտը նորէն ելած , ըսաւ
անոր .

“ Ղեռ երեկ էր որ սաստիկ տրտմու-
թեան մէջ թաղուած էի . ու հիմա անամկ
ուրախութիւն մը ունիմ որ չեմ կրնար
պատմել , չեմ կրնար հասկըցնել . կարծեմ
թէ տարիներ անցեր են առաւօտանց 'ի
վեր' քանի որ եղբօրս տնէն ելեր եմ : Այն-
պէս զարմացեր եմ աս բաներուս վրայ՝ որ
լալէն , ու Աստուծոյ դատաստանին վրայ
զմայլելէն 'ի զատ ընելիքս չեմ գիտեր : Տէր
Աստուած իմ , թէ որ աս աշխրբքիս վրայ
այսպիսի կերպով զմեզ կը մխիթարես նէ ,
հասկա ինչ պիտի ըլլայ երբոր օր մը ար-

ժանի ըլլանք արքայութեան մէջ գրեզ
շխայելու: Ա՛հ, արժանի ըրէ՛ զմեզ ամէնքս
այ ան օրուան՝ որ մէկտեղ քու ոտքդ ըն-
կած՝ գրեզ փառաւորենք յաւիտեան:

— Աստուած ընդունելի ընէ՛ զուրցած-
ներդ, ըսաւ Աթոն. ես իմ կողմանէս աս
օրուան դիպուածին մէջ յայտնի կը տես-
նամ Աստուծոյ անբաւ գթութիւնը: Աս-
տուած թեթեւ հիւանդութիւն մը խրկեց
եղբորդ վրայ, որ պէտք ըլլայ հրամանքիդ
անտառը դալու: Օ՛հս շարժեց որ երթամ
դէպ 'ի ան ծառը՝ ուր որ ես վերջի ան-
գամը քուն եղայ, ու դու մէյմըն այլ զիս
չտեսար: Ա՛ն ծառը ես առանց գիտնալու
և առանց ուրիշներուն խօսքին մտիկ ընելու
որոշեցի որ քեզի համար կտրեն, ու վրայէն
գտանք աս սլզտի սլատկերը, ըսաւ, ու
հանեց Աթոն ծոցէն սլատկերը՝ ցրցուց
Մարիամին. ասանկ ինքն այլ կարճ կեր-
պով մը ան դիպուածին սլատմութիւ-
նը հասկըցաւ. ուրախութեամբ համբուրեց
սլատկերը ու փառք տուաւ Աստուծոյ, որ
այնպիսի զարմանալի կերպով իր ամենա-
կարողութիւնը ցրցուց:

Ա՛ն ատենը խուցին դուռը բացուեցաւ,

ու մարութ չազուած ծառայ մը ներս մը
տաւ , ըսաւ՝ թէ կերակուրը սլատրաստ է :
Ալբան իրեքը մէկտեղ փառաւոր զարդարուն
սենեակներէ, անցնելով գնացին սեղանա-
տունը , ու նստան սեղան : Ան ատենը
տեսնելու էր խեղճ թէոզորային զարման-
քը . վասն զի ինչուան ան ատենը սրտին
ուրախութենէն ուրիշ բաներուն ուշ չէր
դրած : Սեղանը մէկմէկէ գեղեցիկ՝ մէկ-
մէկէ ազնիւ սլտուղներով ու կերակուրնե-
րով զարդարած էր : Արծրթէ ամանները
հայլի պէս կը փառփղէին . փառաւոր կան-
թեղ մը սեղանին վրայ կախուած՝ արեղա-
կան պէս լոյս կու տար . ճարպիկ ծառանե-
րը իրենց ախրոջը ետին կեցած , նշան մը ա-
ռածնուն պէս կամքը կը կատարէին : Ա-
տոնք ամէնն ալ թէոզորային համար նոր
բաներ էին , որուն կերակուրը ամէն իրի-
կուն՝ սլաղ կաթ ու գետնախնձոր էր : Ան-
րակուրէն վերջը մէկ ժամի չափ ալ խօսա-
կցութեան կեցան սեղանատունը , ան միջո-
ցին տղաքն ալ եկան . ետքը թէոզորան
տարին իր սլաղկելու սենեակը՝ որ մէկալ
տեղերուն պէս սիրուն զարդարած էր :

Հետեւալ օրը պարոն Աթոնը առաւ հե-

տը իր մայրը , մտաւ կառք , ելաւ գնաց իր
քեռին տեսնելու : Սեր ձկնորսը թէոզո-
րային դրացիէն ամէն բան իմացեր էր . աս
աւեախար արդէն կէս մը առողջացուցեր էր
զինքը . իսկ երբոր Աթոնն ու մայրը տեսաւ՝
բոլորովին ըռնացաւ , ու քաղցր արցունք
քով դարձաւ ըսաւ Յակոբ նաճապետին
սէս . “ Այլ հիմա հանգիստ սրտով կը
մտնիմ , որովհետեւ նորէն արժանի եղաց
տեսնելու աս սիրելի տղան՝ որ մեր այնչափ
հոգ ընելէն ետքը հիմա գտնուեցաւ . մենք
կարծէինք թէ Ղանուբ գետին մէջ խրդ-
դուեր է , կամ վայրի գազանները զինքը
սրատուեր են . ահա հիմա գտնուեցաւ ,
մեզ ուրախացուց ” :

Թէոզորան եղբորը քովէն չբաժնուե-
ցաւ , ինչուան որ անիկայ սկսաւ իր բանին
գործքին հետ ըլլալ :

Աս գիպուածը չորս դին տարածուե-
ցաւ , ու ամէնքը երանի կու տային թէ մօրը
և թէ որդւոյն՝ որ այսպիսի կերպով մէկըզ-
մէկ գտան :

ԳԼՈՒԽ Զ

Պարոն Ռոնիկն առաւորաձեռնութիւնը :

ՌՐՈՆ սւ Մարիամ չէ թէ միայն չը խայնեցան անանկ աղքատ աղգականներ ունենալուն համար, հասկա ջանացին ալ ամէն կերպով ցուցնել անոնց վրայ իրենց գութը : Թէ ուրբան առին քովերնին, ու վրայէն աչքերնին պակաս չէր : Աւրիշ բաներէն 'ի զատ, մէկ աղախին մըն ալ դրին որ ծառայէ իրեն, այսչափ ալ ստակ կապեցին որ ուզածին պէս գործածէ : Ամէն օր Աթոնին հետ մէկտեղ սեղան կը նստէր. ասանկ ուրախութեամբ ինչուան խոր ծերութիւն հասաւ առանց մտմտութի : “ Ի՞նչ պէս անբաւ է, կ'ըսէր, Աստուծոյ բարեգթութիւնը, քանի որ երիտասարդ էի ու իմ աշխատանքովս կրնայի ապրուստս գըտնել, նեղութիւն տուաւ ինձի, որպէս զի հիմա որ ծերացեր եմ ու բան չեմ կրնար ընել 'նէ' ամէն բարիք պարգևէ ինձի : Թէ

որ Աթոնս քուխ մնացած ըլլար, ում գիտէ
ինչ կ'ըլլար ինծի ալ իրեն ալ՝ ան պատե-
րազմին ատենները : Ան բանն որ ես մեծ
խեղճութեան տեղ կը դնէի, տես թէ ինչ
մեծ օգուտներ բերաւ . սասանկ ահա Աս-
տուած չարէն բարիք կը հանէ : Մենք կոյր
ենք . ինչ որ առջևնիս կը տեսնենք՝ անոր
վրայ դատաստան կ'ընենք . ետեւէն ինչ որ
պիտի գայ՝ ան չենք մտածեր, ու կը սկը-
սինք տրտմիլ հոգ ընել ան բաներուն վրայ՝
որ սէտք էր թողուլ որ Աստուած ինքը
հոգայ ,, :

Պարոն Աթոնը մօրը ամէն սէտք եղած
բաները առատութեամբ հոգալէն ետքը,
ետեւէ եղաւ ծեր քեռիին բաներն ալ կարգի
դնելու . առատ թողակ մը կապեց անոր, որ
առանց ուրիշի կարօտելու հանգստութեամբ
անցընէ օրերը : 'Աոյնպէս հոգաց նաև իր
մօրքուրերը, և զամէնքը երջանկացուց :

Ատքը Աթոն վարպետ պատկերահանի
մը ձեռքով նորոգել տուաւ Աստուածա-
ծնայ պատկերը, շրջանակին ալ նորէն ու-
կի զարնել տուաւ, ու կախեց իր պառկելու
խուցը անկողինին վրայ, որ քանի որ տես-
նայ՝ յիշէ Աստուծոյ իրեն վրայ ցուցուցած

նախախնամութիւնը : Արբոր տղաքը քիչ մը մեծցան , պատմեց անոնց իր սղտիկութիւնը , իր կորսուիլը , իր ճամբորդութիւնը դէպ 'ի Ա հննա , իր հայրենիքը դառնալը , և մանաւանդ իր մայրը գտնելը անտառին մէջ . միտքը ան էր որ օրտերնուն մէջ տպաւորուի խոնարհութիւնն ու բարեպաշտութիւնը : Տղաք շատ օգուտ քաղեցին իրենց հօրը պատմութենէն . խնդրեցին ալ որ մէկ օր մը երթան տեսնեն անտառը ու ան ծառին տեղը . հայրերնին ալ խնդիրքնին կատարեց : Արբոր տղաքը զարմացած աս ան ծաղիկները կը նայէին որ իրենց պարտէզին մէջ չկար , դիտուածով գտան սղտիկ աղբիւր մը՝ որ հօրերնուն բնակած տնակէն շատ հեռու չէր . “ Աս աղբիւրիկը , ըսաւ Աթոն , որչափ անդամ գայեր եկեր է իմ մայրս ջուր բերելու համար . ես ալ շատ անգամ եկեր եմ հոս ջուր խմելու , երբոր խողակ կը ժողկէի . շատ պատուական աղբիւր է . ոչ ձմեռը կը սառի , ոչ ամառը կը ցամքի , միշտ նոյնչափ ջուր կը բղխէ : Ասանկ սխալի ըլլայ մեր սիրտն ալ , սիրելի որդեակք իմ , ըսաւ Աթոն , որ ոչ կիրքերուն կրակը՝ և ոչ դժբաղդութիւնները կարենան զմեզ խռովել , ” :

Տղոցը հետ երբոր հասաւ բուն իր ծնած
անակին տեղը, Աթոնին սիրտը նորէն ելաւ
ու չկրցաւ ինքզինքը բռնել, սկսաւ լալ-
տղաքն ալ հետը լացին : « Ատան իրենց
տնակին տեղը, և աս բաներուս վրայ կը
խօսակցէին . մէյմըն ալ յանկարծ ձայն մը
ըսեցին անտառին մէջ : Հուտ մը ծառանե-
րուն մէկը վազեց եկաւ ըսաւ, թէ « Մարդ
եկաւ ,, , ու մէկէն երևցան Մարիամն ու
Թէոդորան :

« Ազնայինք մենք ալ ձեր հետը գալ պը-
տրտիլ, ըսաւ Մարիամ : Մենք ալ ձեզմէ
ետքը մէկէն ճամբայ ելանք առանց ձեզի
տեսնուելու . ուստի այսօր մեր տունը կերա-
կուր ուտելու տեղը, մենք հոս բերինք բա-
ները որ հոս ուրախանանք . աղէկ է թէ չէ :

— Հա, հա՛ մայրիկ, ըսին տղաքը, վա-
զելով մօրերնուն քով, աղէկ մտածեր ես .
ինչ ուրախութիւն է, որ այսօր աս անտա-
ռիս մէջ պիտի անցընենք ,, :

Վառաները կերակուրները գետինը դը-
րին, ծառերէն ճիւղեր կտրեցին՝ վրանի պէս
բան մը շինեցին . ետքը կրակ վառեցին ու
սկսան կերակուրը եփել : Ա՛լ ո՛վ կրնայ
պատմել աս միջոցիս մէջ տղոց ունեցած

ուրախութիւնը : Ասկուղ կանանչ խոտին
վրայ կերան կերակուրնին , ու մութ ատեն
տուն դարձան :

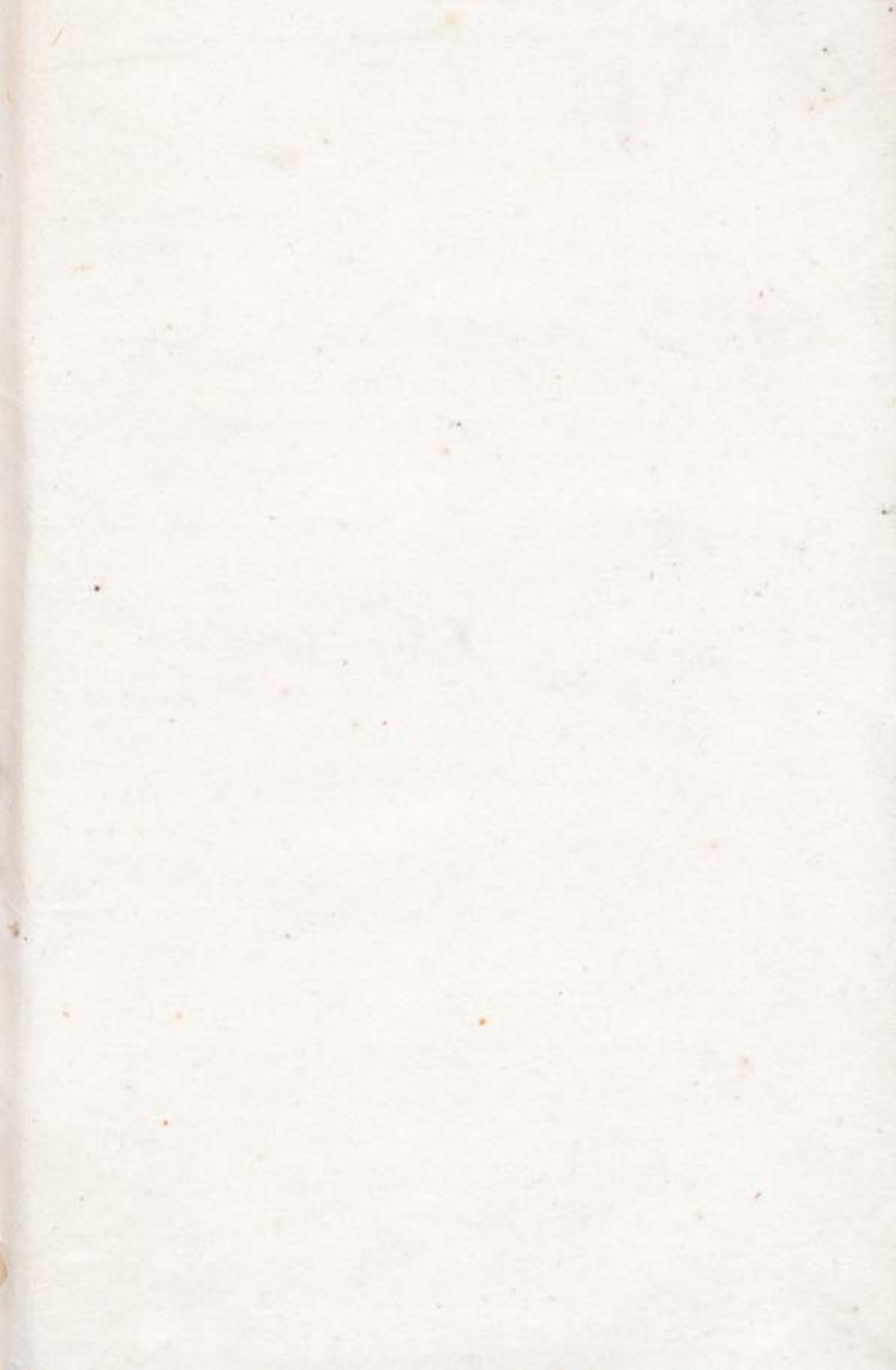
Արբոր ամէն քան ժողկեցին ու ճամբայ
պիտի ելէին , Սարիամ դարձաւ ըսաւ Ա
թոնին . “ Բան մը կը խնդրեմ հրաման
քէդ : Աս գեղեցիկ տեղը իրաւցրնէ մար
դուս ջերմեռանդութիւն կը բերէ . ինձի կ'ե
րևնայ թէ աղէկ կ'ըլլայ որ այսչափ յաջո
ղութիւններուն յիշատակ՝ հոս մատուռ մը
շինել տանք 'ի պատիւ սուրբ Աստուածա
ծնայ : Աէկ քանի ծառ ալ կտրել տանք
նէ՛ պզտի ճամբայ մը կը բացուի , որ ժո
ղովուրդը դայ սուրբ Աստուածածնայ պաշտ
պանութիւնը գտնայ , ինչպէս որ աս մեր
առաքինի մայրը Տէրորան գտաւ , , :

Աթոն շատ հաւնեցաւ ընկերոջը զուր
յածին , ու իրեք ամսէն ետքը ծառերուն
մէջ գեղեցիկ մատուռ մը շինուեցաւ 'ի պա
տիւ սուրբ Աստուածամօրը , սիրուն խորա
նով . որուն մէջ դրած էր աս պզտի պատ
կերին մեծը . ճակատն ալ աս խօսքը դրած .

ՑԱՆԿ ԳԼԽՈՑ

ԳԼ.	Ա.	Միայն բարեպաշտութիւնն է մարդուս ուրախութեան պատճառ	5
ԳԼ.	Բ.	Աստուած իր ծառաները ձեռքէ չթողուր	26
ԳԼ.	Գ.	Ալէկ կենցաղավարութիւն.	37
ԳԼ.	Դ.	Աստուծոյ ճամբաները միշտ սքանչելի են.	46
ԳԼ.	Ե.	Փոթորիկէն վերջը հանդարտութիւն կ'ըլլայ, նեղութենէն վերջն ալ մխիթարութիւն.	60
ԳԼ.	Զ.	Պարոն Աթոնին առատաձեռնութիւնը	68

1

100

1

5206